

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia
Muusikapedagoogika õppekava

Ainar Toit

**ÕPETAJATE TEADLIKKUS ERINEVATEST
ÕPISTIILIDEST NING NENDEGA ARVESTAMINE
KITARRITUNDIDES EESTI MUUSIKAKOOLIDES**

Magistritöö

Juhendaja: Kadri Steinbach (MA)

Kaitsmisele lubatud

Tallinn/Viljandi 2017

ABSTRAKT

Uurimuse probleemiks oli erinevate õpistiilide kasutamine Eesti muusikakoolides õpetavate kitarriõpetajate poolt. Töö eesmärgiks oli sellest tulenevalt selgitada välja kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest ja nende kasutamine õpetajate igapäevatoos. Õpistiilide aluseks on võetud Barbe'i VAK õpistiilide teooria (Fabiani, 2015).

Töö eesmärgini jõudmiseks ning probleemi selgitamiseks püstitati kolm uurimisküsimust: 1. Kui suur on kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest? 2. Millisel määral kitarriõpetajad kasutavad erinevaid õpistiile? 3. Kuidas kirjeldavad kitarriõpetajad oma õpetamise metoodikat ja kuidas nad seda põhjendavad?

Töö teoreetilises osas tutvustati õpistiilide erinevaid liike ja teooriaid, samuti tutvustati õpistiile õppeprotsessis üldiselt ning lähtudes töö eesmärgist ka muusika ning kitsamalt pilliõppe kontekstis. Empiirilises osas tutvustati andmete kogumise metoodikat ning anti ülevaade valimist. Sellele järgnes intervjuudest saadud andmete analüüs ja järeldused. Uurimismeetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuusid Eesti muusikakoolide kitarriõpetajatega.

Uurimuse tulemustest tuli välja, et teadlikkus Barbe'i VAK (visuaalne, kinesteetiline, auditiivne) õpistiilidest oli uuringus osalenud õpetajate seas üsna madal, kuna pedagoogid ei teadnud õpistiilide nimesid ja erinevaid õpistiile kasutati alateadlikult. Uuringu käigus selgus, et populaarseimad õpistiilid intervjuueeritavate seas olid visuaalne ja kinesteetiline õpistiil. Vähem populaarseteks osutus auditiivne õpistiil, mis oli ilmselt tingitud muusikakoolide õppekavade nõuetest, kus pole välja toodud kuulmise teel pillimängu õpetamise ja arendamise nõuet. Iga õpetaja metoodika oli omanäoline – see avaldus harjutuste ja lugude kaudu, mida õpetajad kasutasid. Oma õpetamise metoodikaid kirjeldasid õpetajad erinevalt, siiski oli kõigil üheks ühiseks jooneks individuaalne lähenemine õpilastele ja nende vajadustele.

Võtmesõnad: kitarr, kitarriõpetajad, õpistiilid, VAK, visuaalne, auditiivne, kinesteetiline

ABSTRACT

"Teachers awareness of different learning styles and putting them into practice in Estonian music schools guitar lessons."

The problem of this thesis was to find out the use of different learning styles by guitar teachers teaching in Estonian music schools and to determine the extent to which they do it. The aim was to identify and register Estonian guitar teachers' awareness of different learning styles and the use of them. Learning styles are based on Barbes VAK learning styles theory (Fabian, 2015).

In order to achieve the purpose of the thesis three research questions were formed: 1. How aware are guitar teachers of different learning styles? 2. To what extent do the guitar teachers use different learning styles? 3. How do guitar teachers describe their teaching methods and how do they explain them?

The theoretical part introduced different types of learning styles, describes how to approach students with different learning styles in the learning process and explains the use of learning styles in the process of learning music. The empirical part introduced the data collection methodology and gave an overview of the target group. This was followed by the data obtained from analysing interviews and conclusions made from it. The research uses semi-structured interviews made with guitar teachers who work in music schools.

According to the results, the awareness of Barbe's VAK (visual, kinesthetic, auditory) learning styles was relatively low, because the teachers did not know the names of learning styles and used them unknowingly. The most popular learning styles among the interviewees were visual and kinesthetic. Less popular was auditory, due to the music schools requirements, which do not indicate that students need to learn music by listening to it. Each teacher had a unique teaching method, which was applied by using different exercises and songs. Teachers described their teaching methods differently, although they all approached students accordingly to their needs.

Keywords: guitar, guitar teacher, learning styles, VAK, visual, auditory, kinesthetic

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ÜLEVAADE ÕPISTIILIDE MÕISTEST JA OLULISEMATEST TEOORIADEST	8
1.1. Erinevad õpistiilid	8
1.1.1. Visuaalne õpistiil	12
1.1.2. Auditiiivne õpistiil	14
1.1.3. Kinesteetiline õpistiil	15
1.1.4. Lugemise/kirjutamise õpistiil	16
2. ÕPISTIILID PILLITUNNI KONTEKSTIS	17
2.1. Visuaalne õppija pillitunnis	18
2.2. Auditiiivne õppija pillitunnis	19
2.3. Kinesteetiline õppija pillitunnis	21
3. METOODIKA	25
3.1. Andmete kogumise meetoodika	25
3.2. Valimi määratlemine	25
3.3. Andmete analüüsi meetoodika	26
4. UURINGU TULEMUSED JA NENDE ANALÜÜS	27
4.1. Kui suur on kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest?	27
4.2. Millisel määral kitarriõpetajad kasutavad erinevaid õpistiile?	29
4.3. Kuidas kirjeldavad kitarriõpetajad oma õpetamise meetoodikat ja kuidas nad seda põhjendavad?	30
4.3.1. Visuaalse õpistiili kasutamine	36
4.3.2. Kinesteetilise õpistiili kasutamine	39
4.3.3. Auditiiivse õpistiili kasutamine	40
4. JÄRELDUSED	41
KOKKUVÕTE	46
ALLIKAD	49

LISAD.....	52
LISA 1. INTERVJU KÜSIMUSED.....	52

SISSEJUHATUS

Õpistiilide teooriate kohta võib kirjanduses leida palju vastakaid arvamusi. Mõned uurijad usuvad, et õpistiilid on olemas, samal ajal kui teised sellesse teooriasse ei usu. Kummagi seisukoha tõestamiseks ei ole uurijatel siiani õnnestunud leida piisavalt tõendeid. (Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015) Seega on õpistiilide puhul tegu nn halli alaga. Siiski olen oma õpingute käigus kokku puutunud erinevate õpistiilide kirjeldustega ning tutvunud kirjandusega, kus seda teooriat rakendatakse erinevates õppeainetes. Seega otsustati töö teema siduda erinevate õpistiilide teooriaga. Täpsemalt tuginetakse Walter Burke Barbe'i VAK õpistiilide mudelile, mis koosneb visuaalsest, auditiiivsest ja kinesteetilisest õpistiilist. (Fabiani, 2015) Barbe teooriat on täiendanud Neil Fleming (Taylor), millest olen samuti saanud tuge visuaalse, auditiiivse ja kinesteetilise õpistiilist ülevaate andmiseks ning magistritöö teoreetiliseks baasiks.

Eestis on erinevaid õpistiile varasemalt küll uuritud, kuid mitte muusika alal. Näiteks Ines Vapper uuris õpistiilide seost õpiedukusega ühiskonnaõpetuses (Vapper, 2016) ning Lili Pagil kirjutas bakalaureusetöö teemal "VAK õpistiilid ja nende kasutamine keemia tunnis" (Pagil, 2016). Väliskirjandusest olid olulisemad autorid Beheshti (2009), kes uuris õpistiilide kasutamist stuudiomuusikute õpetamisel, ja Garcia (2002), kelle artikkel rääkis erinevate õpistiilide kasutamisest klaveri õpetamisel.

Antud töö eesmärgiks on selgitada välja kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest ja nende kasutamine.

Töö uurimisprobleemiks on järgmine küsimus: Millisel määral kitarriõpetajad arvestavad enda töös erinevate õpistiilidega?

Uurimisprobleemi täpsustavad järgnevad uurimisküsimused:

- Kui suur on kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest?
- Millisel määral kitarriõpetajad kasutavad erinevaid õpistiile?

- Kuidas kirjeldavad kitarriõpetajad oma õpetamise metoodikat ja kuidas nad seda põhjendavad?

Magistritöö jaguneb kolmeks peatükiks. Esimeses peatükis tehakse ülevaade erinevatest õpistiilidest, tuginedes Barbe'i poolt välja pakutud teooriale (Fabiani, 2015). Lisaks antakse lühike ülevaade ka Flemingi (Taylor) edasiarendusest Barbe'i teooriale. Seejärel kirjeldatakse täpsemalt visuaalse, auditiiivse ja kinesteetilise õpistiili eripärasid ning esimese peatüki lõpus räägitakse õpistiilide kasutamisest muusika õppimisel. Teises peatükis tutvustatakse andmete kogumise metoodikat ning antakse ülevaade valimist. Kolmandas peatükis analüüsitakse intervjuudest saadud andmeid, avaldatakse uurimustulemused ning nendest tehtud järeldused.

1. ÜLEVAADE ÕPISTIILIDE MÕISTEST JA OLULISEMATEST TEOORIADEST

Inimese õppimisprotsess on äärmiselt keeruline ning ei saa öelda, et olemas on vaid üks õige lahendus, mis sobib kõigile. Igal õppijal on mõni õppimismeetod sobivam kui teised, samuti on õppuritel omad eelistused õpistiilide suhtes, sest kõik inimesed ei õpi samal moel. Oluline on aidata igal õppijal, nii lapsel kui ka täiskasvanul, leida enda õppimise tugevused. Selle abil on õpetajal võimalik läheneda õppijatele klassiruumis individuaalsemalt. Teades lapse tugevaid ja nõrku külgi õppimisel, on ka vanematel lihtsam aidata koduste ülesannetega. Siia alla käib õige õpikeskkonna loomine, mille tulemusel paraneb õpiedukus, -efektiivsus ja ka õpilase suhtumine õppimisse. Visuaalne võimekus areneb täielikult välja alles 7.-8. eluaastaks, auditiiivne intelligentsus alles aga 10.-11. eluaastaks. (Learning Styles..., 2014)

Järgnevates alapeatükkides tehakse ülevaade õpistiilidest. Põhjalikumalt käsitletakse visuaalset, auditiiivset ja kinesteetilist õpistiili, mis kokku moodustavad Barbe'i VAK (visuaalse, auditiiivse, kinesteetilise) õpistiilide käsitluse. (Fabiani, 2015) Põgusalt puudutatakse ka Flemingi VARK õpistiilide käsitlust, kuhu on lisaks Barbe'i tutvustatud kolmele õpistiilile lisatud lugemise/kirjutamise õpistiil. (Taylor) Peatükk lõppeb õppimisviiside käsitlusega, iga õpistiili eelistava õpilase õppimise omapära kirjeldusega.

1.1. Erinevad õpistiilid

Õpistiil on viis, mille abil iga õppija alustab keskendumist uuele keerulisele materjalile, selle töötlemist, materjali omandamist ja mällu talletamist. Inimesed, kes saavad kasutada enda tugevaid külgi, muutuvad efektiivsemateks ja produktiivsemateks. Neil on suurem tõenäosus teha head tööd. (Dunn & Dunn, 2014)

Termin „õpistiil“ või „modaalsus“ viitab sellele, et iga õpilane õpib temale ainuomase viisil.

(Felder & Brent, 2005; Garcia, 2002; Kadajas, 2005; Willingham, Hughes, & Dobolyi, 2015) Õpistiilid annavad meile ülevaate, millisel moel õpilane kõige paremini informatsiooni omandab, analüüsib ja säilitab. Personaalsed õpistiilid põhinevad kognitiivsetel, emotsionaalsetel ja keskkonnast tulenevatel faktoritel, samuti ka õppija personaalsel kogemusel. Sellest tulenevalt on iga õppija erinev. (Learning Styles; Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015; Felder & Brent, 2005)

Igal õppijal on mõni õpistiil, mis on talle meeldivam või sobilikum kui teised. Õpistiili valik sõltub sellest, milliseid meeli info töötluks ja vastuvõtmiseks erinevates olukordades kasutatakse. Erinevad õpistiilid vajavad erinevaid tajusid. Nendeks tajudeks on visuaalne (kuidas näeme), auditiivne (kuidas kuuleme) ja kinesteetiline (kuidas kasutame erinevateks tegevusteks keha või puutetundlikkust). (Burnett 2005; Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015; Garcia, 2002) Visuaalsel, auditiivsel ja kinesteetilisel modaalsusel koosnevat õpistiili mudelit kutsutakse VAK õpistiilide mudeliks, selle autor on Walter Burke Barbe. (Fabiani, 2015) On oluline meeles pidada, et läbi tugeva õpistiili saab õpilaste nõrku külgi arendada tugevamaks. (Garcia, 2002) Kõige sagedasem õpistiilide taju inimestel on visuaalne. (Learning Styles) Barbe'i VAK õpistiilide mudelit on edasi arendanud Neil Fleming, saades tulemuseks VARK õpistiilide mudeli, kus on eelpool mainitud visuaalsele, auditiivsele ja kinesteetilisele õpistiili tüüpidele lisatud ka lugemise/kirjutamise õpistiil. (Taylor)

Indias Sharda Ülikoolis viidi tudengite seas läbi uuring, milles leiti, et õppijad on erinevaid ja kõigile õppijatele ei sobi samasugused VARK õpistiilid. (Kharb, Samanta, Jindal, & Singh, 2013) Pedagoogi teadlikkus õpilaste erinevatest õpistiilidest võib aidata luua klassiruumis efektiivsema õppekeskkonna kõigile õppijatele. (Kharb, Samanta, Jindal, & Singh, 2013; Garcia, 2002) Garcia (2002) väitel on aga lisaks õpilase dominantsele modaalsusele vaja ka sellega koos käivat õpistrateegiat, mille abil on võimalik efektiivselt antud modaalsust kasutada. Õpilase dominantse modaalsusega arvestamine nõuab õpetajalt aga paindlikkust materjali presenteerimise viisides. See võib-olla keerukas ülesanne, kuna õpetajatel on kombeks kasutada õpetamisel enda tugevat õpistiili. Pilliõpetajate puhul võib samuti eeldada, et nad kasutavad õpetamiseks endale meelepärasemat õpistiili ja seega tutvustavad nad igale uuele õpilasele pillimängu algtõdesid täpselt samamoodi. Tegelikult oleks otstarbekam arvestada aga hoopis õppija dominantse modaalsusega. Näiteks meeldiks visuaalsele õppijale tõenäoliselt, kui ta saab

uue loo esmalt silmadega läbi vaadata. Auditiiivse õpistiiliga õppija läheneks ilmselt rohkem läbi kuulmise, pöörates vähem tähelepanu noodikirjale. Kinesteetilise õpistiiliga õppija tahaks ise uut lugu kohe proovima hakata. Kui õpetaja õpetamisstiil ja õpilase õpistiil ei ühildu, võib frustratsioon mõlemas võimust võtta ja efektiivne õppeprotsess on häiritud. Teadlikkus erinevates õpistiilidest muudab õpetaja erinevate õpetamisstrateegiatega hulka laiemaks. Nii on võimalik materjali edasi anda ka õpilastele, kellega õpistiilid ei pruugi kattuda, luues neile efektiivsema keskkonna paremate tulemuste saavutamiseks. See muudab õppimise protsessi tänuväärsemaks nii õpetaja kui ka õpilase jaoks. (Garcia, 2002)

Õpistiil on geneetiliselt päritolu isikuomadus. Ei ole head ega halba õpistiili, iga inimene lihtsalt tegutseb erinevalt. (Kadajas, 2005) Ainult ühele stiilile toetumine võib olla limiteeriv ja see võib õppimist takistada. (Pritchard, 2009) Sellepärast on loodud neljaosaline VARK õpistiilide profiil. Garcia (2002) väitel õpivad õpilased aja jooksul vähem dominantseid modaalsusi integreerima dominantsetega. Neid õpilasi kutsutakse multimodaalseteks õppijateks ja neid on kahte tüüpi. On õppijad, kes on paindlikud oma suhtlemiseelistustes, ja on need, kes vahetavad õpistiile vastavalt sellele, millega nad parasjagu tegelevad. Viimati kirjeldatud on kontekstikesksed. Nad valivad igaks situatsiooniks kindla õpistiili. Selliseid õppijaid kirjeldatakse kui VARK Esimese Tüübi õppijad, kellel võib-olla kaks, kolm või neli peaaegu sama tugevusega õpistiili. (Fleming)

Paljud õppijad suudavad mingil määral kasutada kõiki kolme õpistiili (visuaalne, auditiiivne ja kinesteetiline). Erinevate õpistiilide abil informatsiooni kogumiseks kulub rohkem aega, selle tulemusena kujuneb aga asjadest laiem ja ulatuslikum arusaam. Selliseid õppijaid kutsutakse VARK Teise Tüübi õppijateks, kes võivad tunduda aeglased, kuid mõned nendest lihtsalt soovivad enne reageerimist omada rohkem informatsiooni. Nende õppimine ja otsuste tegemine võib-olla palju põhjalikum, kuna nad mõistavad õpitud paremini. (Fleming)

Fleming & Baume (2006) arvavad, et indiviidi eelistatud õppimise modaalsus mõjutab õpilase käitumist, sealjuures ka õppimist. Tulemuslikumaks õppimiseks tuleb õpistiil ühildada sobiva õpistrateegiaga. Mõned õpistrateegiad sobivad õpistiiliga paremini kokku kui teised. Õpieelistuste ühildamine sobivate õpistrateegiatega viib õpilase tulemuslikuma õppimiseni ning sellest tulenevalt ka aktiivse ja efektiivse metakognitsioonini. Nii on kergem informatsiooni omaks võtta ja see motiveerib õpilast suurema tõenäosusega. Antud ideed tekkisid Flemingil

Lincolni ülikoolis õpilaste ning õpetajatega koos töötades ning nende tegevusi vaadeldes.

Neil Fleming koostas juhendi, mida tuntakse nime all SWOT (Study Without Tears ehk pisaratevaba õppimine) strateegiad. Sealt saab õppija nõu, kuidas enda jaoks ära kasutada lihtsamat õpistiili. (Learning Styles) SWOT strateegia soovitusel on välja toodud õpistiile individuaalselt käsitlevates peatükkides.

Reid (2005) arvas, et kui õpetaja õpetamistiil ja õpilase õpistiil kattuvad, on õpilased klassiruumis võrdsed, samuti kasvab sellega õpilase eneseteadlikkus. Seevastu Sabeh, Bahous, Bacha ja Nabhani (2011) järeldasid oma uurimuses, et isegi, kui õpilaste õpistiil ja õpetajate õpetamistiil ühilduvad omavahel, ei ole sellest kasu. Nende läbiviidud katse tulemustest oli näha, et Liibanoni õpilased eelistavad inglise keele õppimiseks multimodaalset õpistiili. Multimodaalses õpistiilis on auditivne, kinesteetiline ja visuaalne õpistiil omavahel läbi põimitud. (Sabeh, Bahous, Bacha & Nabhani, 2011) Inimeste erinevad õpistiilid on seotud ka nende sooga. Uuringutest on teada saadud, et mehed ja naised õpivad erinevalt. See on tingitud nende emotsionaalsusest, keskkonnast, sotsioloogilisusest, tajudest ja psühholoogilistest erinevustest. (Honigsfeld & Dunn, 2003)

Lisaks VAK õpistiilide teooriale, mida käsitlesid ka Dunn, Dunn & Price 1984, on tuntud ka õpistiilide teooriad, mis baseeruvad kindlate kognitiivsete protsesside eelistustel ning hõlmavad intuiitivsete ja analüütiliste õppijate eristamist. Sellised on nt Allinson & Hayes'i 1996 teooria, või Honey & Mumford-i mudel, mis jagab õppijad aktivistideks, reflekteerijateks ja pragmaatilisteks õppuriteks. (Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015)

Õpistiile saab vaadelda kui eelistusi, mis on seotud õpitegevusega. (Kadajas, 2005) Arvatakse veel, et erinevaid õpistiile ei ole olemas, kuna tõendid ei kinnita ega lükka ümber õpistiilide teooriat. (Pashler, McDaniel, Rohrer & Bjork, 2009; Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015) Olemas on erinevad õppemeetodid, mis annavad kindlate ainete õpetamisel parema tulemuse. (Anderson, 2015; Willingham, 2005) Nad tõid näiteks skulptuuri õpetamise, mida pole otstarbekas õpetada pikkade verbaalsete juhtnööride alusel skulptuuridest ja kujudest. Küll aga on hea skulptuuri ja anatoomiat õpetada kinesteetiliste tegevuste alusel. Kirjutamis- ja lugemistegevuste alusel on mõtet õpetada nii ajalugu kui ka kirjandust. Visuaalselt on hea õppida

geograafiat ning tehnikaga seotud valdkondi ja auditiiivselt õppida muusikat, võõrkeeli ning kõnelemist. (Chick, 2013)

Õpistiilide teooria tõestamine või ümberlükkamine on keeruline, sest arvamusi selle teema kohta on erinevaid. Ühtlasi on vähe konkreetseid uuringu tulemusi, kuna õpistiile on väga keeruline uurida. Õpistiilide abil on õpilasel võimalik leida endale ainuomane viis, kuidas tal on uut materjali kõige lihtsam omandada. Barbe'i VAK õpistiilide teooria toob välja visuaalse õpistiili, mis baseerub nägemismeelel; kinesteetilise õpistiili, kus õpitakse tegevuse ja nähtu reprodutseerimise kaudu ja auditiiitse õpistiili, mille puhul õpitakse kuulmismeele abil. Kasutades neid õpistiile, on tähtis meeles pidada, et õpilased on erinevad ja igale õppijale tuleks läheneda individuaalselt. Mõnele õpilasele on siiski oluline, et erinevad õpistiilid oleksid õppimise protsessis omavahel kokku põimitud. Nii saavutavad õpilased, kes sellist õppimist eelistavad, paremaid lõpptulemusi. Garcia (2002) arvates on oluline õpilaste tugevate õpistiilide sidumine ka nõrgemate õpistiilidega, et arendada õpilase tugevamaid oskusi koos nõrgematega.

Kuna käesoleva töö teoreetiliseks lähtepunktiks on valitud Walter Burke Barbe'i VAK õpistiilide teooria, mille kohaselt on olemas kolm erinevat õpistiili, siis tutvustataksegi järgmistes alapeatükkides neid õpistiile lähemalt. Peatutakse ka Flemingi VARK õpistiilide teoorial, et paremini kirjeldada Barbe'i VAK õpistiilide käsitlust, sest nendes kahes teoorias kattuvad peamised õppimisviisid. Flemingi õpistiilide käsitluses on lisaks visuaalsele, auditiiivsele ja kinesteetilisele õpistiilile lisatud lugemise/kirjutamise õpistiil, kuna aga muusika õppimine baseerub rohkem visuaalsel, kinesteetilisel ja auditiiivsel õpistiilil, siis õppimist lugemise/kirjutamise kaudu tutvustatakse lühidalt. VARK õpistiilide juures tuuakse välja mõiste "multimodaalne õppija", kes materjali paremaks mõistmiseks kasutab erinevate õppimislaadide kokkusegamist.

1.1.1. Visuaalne õpistiil

Visuaalse õpistiili puhul saab õpilane suurimat kasu nägemismeelelt kasutades - lugemise, nägemise ja visualiseerimise abil. Sellistel õppijatel on vaja näha, kuidas midagi tehakse. (Garcia, 2002; Malin, 2010) Neile meeldib jälgida inimesi ja ennast ümbritsevat. (Malin, 2010)

Nägemismeele kaudu õppijatele jäävad paremini meelde asjad, mida nad on lugenud, ja nad eelistavad, et juhtnöörid oleksid välja kirjutatud. Osadel õppijatel jääb õpitu paremini meelde ja mällu, kui neile näidatakse pilte või joonistusi, teised aga eelistavad kasutada enda kujutlusvõimet. (Garcia, 2002; Malin, 2010) Samuti suudavad nad visuaalselt vahet teha grammatiliselt sarnastel sõnadel. Need õpilased on edukad koolis, sest testide tegemine toimub visuaalses formaadis. Nad tulevad hästi toime klassiruumis käitumisega, istuvad vaikselt, kirjutavad loetavalt ja organiseerivad materjali hästi. Nad on korralikud, tähelepanelikud ja neile meeldib kord. (Garcia, 2002)

Antud eelistuse alla kuuluvad õppevahenditena teabekaardid, ämblikdiagrammid, graafikud, diagrammid, skeemid, märgistatud diagrammid, ringid, nooltega tehtud diagrammid, hierarhiad ja kõik muu, mida inimesed kasutavad, et anda edasi infot visuaalselt. Samuti pildid või fotod, filmid, videod ja Powerpointi presentatsioonid. Visuaalse õpistiiliga sobivad ka joonised, mustrid, kujundid ja erinevad vormid, mida kasutatakse info rõhutamiseks või edasi andmiseks. Nägemismeelega õppijate jaoks on kasu, kui tahvlit kasutatakse oluliste sümbolitevaheliste suhete näitamiseks. Siiski peab seal olema rohkem kui erinevatesse lahtritesse kirjutatud sõnad. (Fleming) Neil on kasu ka sõnade ja ideede visualiseerimisest ja kordamise kaartidest, mille abil nad saavad igal pool õpitava info kiirelt üle korrata. (Reid, 2005)

SWOT strateegia kohaselt peaksid visuaalsed õppijad kasutama graafikuid ja diagramme, kirjutama välja pähe õpitud asju, asendama olulisi sõnu sümbolite või initsiaalidega ning markeerima olulisi võtmesõnu erinevate värvidega. (Learning styles)

Visuaalsed õppijad kasutavad sündmuste ning asjade meelde tuletamisel ja kirjeldamisel tihti kätega žestikuleerimist. Informatsiooni meelde tuletamisel või mõtlemisel on neil tendents vaadata üles. (Pritchard, 2009) Samuti võivad nad visualiseerida tervet ülesande või probleemi lahendust enda peas. Ülesannetega valmis jõudmiseks kulub neil tihti rohkem aega. Kogu rõhk võib minna mõnikord asja visuaalsele küljele, mistõttu tegelik väärtus võib jääda nõrgaks. Detailidele pööratakse vähem tähelepanu. (Reid, 2005)

1.1.2. Auditiivne õpistiil

Auditiivne õpistiil tähendab seda, et õpilane eelistab õppimiseks kasutada kuulamist ning reageerib kõige paremini häälele. Sellisel õppijal on kasu palju häälega olulise info kordamisest. (VAK Learning Styles; Malin, 2010; Garcia, 2002) Kuulmise järgi õppija eelistab pidada endaga sisemist dialoogi ja mõelda nii asjad enda jaoks läbi. (Malin, 2010) Garcia (2002) andmetel on neil kasu ka näiteks lauluviiside ümisemisest. (Garcia, 2002) Antud õpistiiliga õppijad suudavad meelde jätta keerukat infot, mida nad on kuulnud. Inimesed, kellel on tugevalt arenenud auditiivne õpistiil, on head kuulajad. Neile meeldivad suulised juhtnöörid ja nad eelistavad uut informatsiooni läbi arutada. Kõige rohkem on auditiivsetele õppijatele kasu debattidest ja diskussioonidest, mida on tavaklassiruumides ka üsna lihtne korraldada. Õppimine baseerub väga sageli kas nägemisel või kuulmisel, ühtlasi on paljude õppijate jaoks kuulmisel baseeruv õppimine kõige väiksema kasuteguriga õppimisstiil. (Malin, 2010)

Auditiivsete õppijate sõnul õpivad nad kõige enam loengutes, rühmaaruteludes, raadiot kuulates, e-kirja teel, telefoni kasutades, rääkides, interneti jututubasid kasutades või asju läbi rääkides. Meilide saatmine ning lugemine on lisatud, kuna seal kasutatakse tihti slängi ja mitte formaalset kõnekeelt. (Fleming) Neile meeldib ka juttude ja anekdootide kuulamine. (VAK Learning Styles) Kuulmise kaudu õppimise juurde kuulub ka valjult iseendaga rääkimine ning verbaalsed juhtnöörid. (Reid, 2005; Garcia, 2002) Sedasorti inimeste jaoks on tihti oluline kohe asjad läbi rääkida ja seejärel analüüsida, mitte vastupidi. Nad võivad öelda juba öeldud asju või küsida küsimusi, mis on juba vastuse saanud. Nende jaoks on oluline, et nad saavad asju ise ütelda ja sedasi õpivad kõige rohkem. (Fleming)

Õppijad, kellele on sobilik kuulmisega seotud õpistiil, peaksid SWOT strateegia kohaselt lindistama enda tehtud märkmeid ja hiljem neid kuulama, rääkima või arutlema teiste õpilastega enda arusaamisest materjali üle, lugema nii enda märkmeid kui ka ülesannet kõva häälega ning põhjendama enda märkmeid teistele õppijatele. (Learning Styles)

Sellistele õppijatele meeldivad sekventsidsid, kordamine ja kokkuvõtted. Asju meelde tuletades kipuvad nad pead kuklasse ajama ja silmi liigutama. (Pritchard, 2009) Antud valdkonna inimestel on suure tõenäosusega väga metoodiline suhtumine mitmes elu valdkonnas. Neid

peetakse tihti iseseisvateks ja usaldusväärseteks töötajateks. On võimalik, et auditiivsed õppijad suudavad keskenduda ühele ülesandele korraga ega saa uue ülesandega enne alustada, kui vana ülesanne on lõpetatud. Nad võivad eelistada üksi töötamist gruppides töötamisele. Ühtlasi võivad nad ära kaduda detailidesse ja mitte näha suurt pilti. (Reid, 2005)

1.1.3. Kinesteetiline õpistiil

Kinesteetilise õpistiiliga õppijatel jääb kõige paremini info meelde, kui nad saavad erinevaid tegevusi läbi proovida ja katsuda õpitavaga seotud esemeid. Neile meeldib füüsiline kogemus. (VAK Learning Styles; Garcia, 2002) Üheks meelismetodiks on neil terve keha liigutamine. Seda tüüpi õppijatel on kasu mängude kaudu õppimisest, kus nad saavad kasutada materjale või esemeid. Sageli meeldib sellistele õppijatele sport või tantsimine. (Garcia, 2002) Kinesteetilistele õppuritele meeldib läbi mängida erinevaid lugusid ja käia klassiekskursioonidel. (Malin, 2010) Samuti on kinesteetilistel õppijatel kena käekiri, huvi kunsti ja joonistamise vastu ning hea füüsiline koordineerimine. (Garcia, 2002)

Kinesteetiline õppimisviis võib olla seotud ka teiste õpistiilidega. On oluline, et tegevuse käigus oleksid õppijad ühenduses reaalsusega, seda kas läbi matkimise, harjutamise või simulatsiooni. Demonstreerimine, simulatsioon, õppevideod ja filmid päris asjadest, juhtumi uuringud, praktika ja oskuste rakendamine sobivad antud õpistiiliga. Oluline on reaalsus või konkreetne olemuslik näide. Kui sellest saab kinni haarata, käes hoida või katsuda, siis seda tuleks kasutada. Inimesed, kes eelistavad sellist õppimist, hindavad enda kogemust ja millegi omal käel läbi proovimist enam kui teiste kogemusi. Enda kogemus jääb neile ka kõige paremini meelde. On ka võimalik rääkida või kirjutada kinesteetiliselt, sellisel juhul peab aga teema olema tugevalt seotud reaalsusega. Ülesanded, kus on kindlalt paigas, kes teeb mida, millal ja kus, sobivad sellistele inimestele. Näiteks juhtumi läbimäng või ettenäitamine. (Fleming)

Kinesteetiliselt õppijad peaksid SWOT õppimise strateegia kohaselt piltide ja fotode abil ideid edasi andma, sooritama eksperimente või laboritöid mitmeid kordi järjest ning kasutama reaalelust pärit näiteid, rakendusi ja juhtumi läbimänge oma kokkuvõtetes, et mõista abstraktseid kontseptsioone. (Learning Styles) Õpilastel on abi faktide korduvast väljakirjutamisest, õppides

ringi liikumisest, kokkuvõtete tegemisest, õppimise plaanide koostamisest. (Reid, 2005)

Sellistel õppijatel on tihti keeruline paigal püsida ja nad vajavad õppetöös pause. (Garcia, 2002; Pritchard, 2009) Samuti võivad nad jätta mulje kui korda mitte armastavatest õppijatest, kes tihti ei taju enda tegude tagajärgi. Kinesteetilise õpistiiliga õppijatel on keeruline olla traditsioonilises klassiruumis ja tihti arvatakse, et sellised õppijad on haridusliku erivajadusega. (Garcia, 2002) Nad on osavad kogemuste, sündmuste ja erinevate olukordadega seotud tunnete meelde tuletamisel. (Pritchard, 2009) Neile meeldib asju ise kokku panna ning valmistada. Teistele ülesannete ette näitamine pole nende jaoks probleem. Suuliselt edasi antud juhtnööridest võib osa kaduma minna. Pikkade kirjalike juhtnööride jälgimine istudes võib olla nende jaoks keeruline, samuti ei pruugi nad tähelepanu pöörata detailidele, eriti kui need on kirjutatud kujul. (Reid, 2005)

1.1.4. Lugemise/kirjutamise õpistiil

See õppimisviis sobib inimestele, kes eelistavad, et info oleks esitatud sõnades. Paljud õpetajad ja õpilased eelistavad sellist õpistiili. Oskust hästi kirjutada ja lugeda peavad oluliseks ka tööandjad, mis teeb selle õpistiili eelistajad tööturul edukaks. See õpistiil keskendub tekstile - kirjutamisele ja lugemisele kõikvõimalikes vormides. Lugemise/kirjutamise õpistiili eelistavad inimesed kasutavad väga sageli Powerpointi esitlusi, internetti, nimekirju, päevikuid, sõnaraamatuid, tsitaate ja sõnu. Need kõik on sobivad lugemise/kirjutamise õpistiilis õppijale, kuna auditiiivne kanal ja visuaalsed sümbolid esinevad nendes meediumides harva. (Fleming)

Tekstil baseerumise tõttu ei sobi selline õpistiil muusikaõpinguteks, kuna muusika põhineb peamiselt visuaalsetel sümbolitel, auditiiivsel kanalil ja kinesteetilisel tegevusel. Seetõttu on see õpistiil ka käesoleva uurimuse kontekstis välja jäetud.

2. ÕPISTIILID PILLITUNNI KONTEKSTIS

Käesolevas peatükis antakse ülevaade õpistiilidest pilliõppe kontekstis. Tutvustatakse lühidalt olulisemaid erisusi ja võimalusi pillitunnis erinevate õpistiilidega arvestada. Peamine autor, kelle töödele toetutakse, on Garcia (2002), kes on uurinud erinevaid õpistiile klaveriõppe seisukohalt, ent tema teooriat võib üle kanda ka kitarritundide konteksti.

Õpetajana tuleb aktsepteerida seda, et õpilane võib musitseerimise osades aspektides olla edukam kui teistes. Edukad on õpilased, kes suudavad reageerida kindlat tüüpi presenteeritud infole vastavalt, või need, kelle õpistiil ühildub õpetaja õpetamise stiiliga. Teistsuguste õpilaste puhul võib õpetaja tunda end frustrerituna, kuna tulemusi pole piisavalt kiirelt näha. (Garcia, 2002) Beheshti (2009) leiab, et parim õpistiilide mudel muusikatundideks on Gardeneri representatsiooni süsteemi mudel, mis keskendub sensorsetele stiimulitele ja tugevustele ning mis koosneb kolmest kategooriast - visuaalne, auditivne ja kinesteetiline. Need kolm kategooriat on otseselt seotud muusikainstrumentide õppega. Gardeneri representatsiooni süsteemide mudel on väga sarnane Barbe'i VAK mudelile.

Muusikainstrumendi mängimine nõuab kolme peamise sensoorse oskuse kasutamist. (Beheshti, 2009; Garcia, 2002) Siinjuures pole oluline, millise instrumendi või muusikažanriga on tegu. Füüsiline aspekt on seotud instrumendi mängimisega ja kehahoiakuga, auditoorne meel tegeleb instrumendil tekitatud helide kuulamisega ja visuaalne meel nootide lugemise ning märkmete mõistmisega, mida autor esinejalt nõuab. Muusikaõpetajana on oluline kõiki neid oskusi kasvatada, et õpilane oleks edukas. Õpilaste tugevate külgede leidmine aitab kasvatada enesekindlust. (Beheshti, 2009) Olles teadlik õpilase nõrkadest külgedest, saab õpetaja välja mõelda tegevuskava, mis aitab neid külgi arendada. (Beheshti, 2009; Garcia, 2002) Selle tulemusena tekib positiivne ring, milles nii õpilane kui ka õpetaja mõlemad on inspireeritud töötama, avastama ja nautima instrumendi õppimise protsessi. Kasutades sensorset õpistiilide mudelit, saavutab õpetaja vajaliku tasakaalu efektiivsemalt. Edu tuleb õpetaja poolt pakutavate oskuste äratundmisest ja kasutusele võtmisest. (Beheshti, 2009)

Iga õpetaja ülesanne on koguda, säilitada ja edastada informatsiooni. Eduka õpetaja eesmärk on pidevalt otsida paremaid viise informatsiooni edasi andmiseks. Leides üles õpilase efektiivseima õpistiili, saab õpetaja välja töötada kõige suurema kasuteguriga individuaalse pedagoogilise lähenemise igale õpilasele, luues nii lühi- kui ka pikaajalisi harjutuskavasid. Tundide jooksul peab õpetaja pidevalt modifitseerima enda õpetamise metoodikat vastavalt iga õpilase õpistiilile. Selliste õpetajate tunnid on vaheldusrikkad ja inspireerivad nii kolleegide kui ka õpilaste jaoks. (Beheshti, 2009)

2.1. Visuaalne õppija pillitunnis

Muusikatunnis õpivad visuaalsed õppijad kõige rohkem siis, kui õpetaja demonstreerib mingit kindlat tehnikat. Peegli kasutamine õpilase kehahoiaku ja tehnika võrdlemiseks õpetaja omaga on sellise õpistiiliga õpilaste juures väga kasulik. Peast mängides teavad nad sageli täpselt, kus maal nad noodis tegelikult on. (Beheshti, 2009) Lugude päheõppimine võib võtta neil aga palju aega. See tuleneb sellest, et visuaalse õpistiiliga õpilased ei pööra piisavalt tähelepanu sõrmestusele, mistõttu võib see korduvalt muutuda. Nendele õppijatele meeldib alustada algusest ja liikuda lõppu, osade kaupa lugu selgeks harjutades. (Garcia, 2002)

Selliseid õpilasi inspireerivad heade interpretide videod, kuna nad saavad sealt positiivse visuaalse stiimuli, mis süüvib nende mällu. Õpetajad peaksid julgustama neid vaatama ka videosalvestisi iseenda esinemistest, eriti ilma helita, sest see laseb neil paremini võrrelda enda pilti professionaalidega, keda nad on varem esinemas näinud. Värvilise teibi abil saavad pedagoogid üles märkida olulisi kohti muusikas või nende instrumentidel, näiteks saab värvilise teibi panna poognale või teha jalgade asetamise makett. Väga efektiivsed on konkreetse sõrmestusega skaalade raamatud. (Beheshti, 2009) Samuti töövihikud ja harjutamiseks orienteeritud arvuti tarkvarad. Visuaalne õppija on tihti hea noodist lugeja, kui aga lasta tal laulda melodiat, mida ta hetk tagasi mängis, siis on üsna võimalik, et ta ei ole selleks võimeline. Kogu tähelepanu läheb õpilastel tihti noodist lugemisele, mistõttu võivad kehahoiak ja tehnika jääda unarusse. (Garcia, 2002)

Kui õpilased tunnevad, et materjal pole nende jaoks piisav väljakutse, võivad nad iseseisvalt noodiraamatutes edasi liikuda. Kahehäälsete paladega saab õpetaja luua õpilasele premeerimissüsteemi, vahetades näiteks omavahel partiisid. Õpilane saab õppida uusi lugusid ja õpetaja saab hinnata õpilase noodist lugemise oskust ning tehnika arengut. Rohkem edasi jõudnud õpilastega saab kasutada visualiseerimise tehnikat, et õpilased tunneksid end enne proove või esinemisi enesekindlamalt. Sama loo erinevate versioonide mängimine on äärmiselt keeruline ja ajab neid pigem segadusse, kuna õpilased kasutavad lugude meelde jätmiseks visuaalset pilti loost. Samuti ei meeldi neile korduvad minimalistlikud sekventsidsid, eriti etüüde mängides. Noodid, mis on tihedad või väikese kirjaga, ei sobi visuaalse õpistiiliga mängijatele, kuna siis on neil keeruline lugu mällu salvestada. (Beheshti, 2009)

Visuaalse modaalsusega õpilased võivad suuta mängida väga täpselt, kuid neil võib puudu jääda ekspressiivsusest. Probleeme võib esineda ka tooniga, fraseeringuga, pedaali vajutamisega. Üldiselt võib nende mäng tunduda üsna mehaaniline. (Garcia, 2002) Ühtlasi võivad keerulised olla ka etüüdide kogumikud, kus on ühest harjutusest mitu versiooni. (Beheshti, 2009) Visuaalse õpistiiliga mängijate puhul võib auditiiivse stiili kasutamine olla ajaraiskamine. (Beheshti, 2009; Garcia, 2002) Intonatsiooni ja kehahoiakut puudutavaid teemasid tuleb käsitleda põnevalt, sest seda, mida visuaalse modaalsusega õpilane ei näe, on tal keeruline omaks võtta. (Beheshti, 2009)

Garcia (2002) järgi oleks visuaalse õpistiiliga õppijale esimeseks sammuks loo õppimisel visuaalse materjali presenteerimine ja mängimine klaviatuuril. Sellele peaks järgnema tema tugevuselt teise õpistiili rakendamine ning lõpetuseks kolmanda modaalsuse kasutusele võtmine. Nii on õppimine kõige tulemuslikum.

2.2. Auditiiivne õppija pillitunnis

Auditiiivne õppija õpib kõige rohkem kuuldut imiteerides. Lugude salvestamine ja hiljem kuulamine on neile üheks parimaks õppemeetodiks. (Garcia, 2002) Tihti on seda tüüpi õpistiiliga mängijatel väga ilus toon, eelkõige sellepärast, et nad on helidele vastuvõtlikumad isegi siis, kui nad ei ole tehniliselt väga edasijõudnud. (Beheshti, 2009; Garcia, 2002) Sellistele õppijatele meeldib muusikat kuulata. Neile jäävad lood kiirelt meelde ja neile meeldib sama lugu mängida

mitu korda. (Beheshti, 2009) Juhul, kui loo mingi koht läheb meelest, on nad võimelised mängima midagi sarnast. (Garcia, 2002) Samuti püüavad nad kopeerida ja rakendada parasjagu kuulnud kõikjale, kuhu võimalik. (Beheshti, 2009)

Auditiivne muusik võib suuta enda instrumendil mängida peaaegu kõike, mida ta on kuulnud. Samuti meeldib talle improviseerida ja ise lugusid välja mõelda. (Garcia, 2002) Pillimängu salvestamine tunnis on nende jaoks väga suur abimees. Õpetaja saab salvestada õpilase mängu ja hiljem koos kuulates välja tuua selle olulised aspektid. Pedagoog peaks juhtnöörid andma edasi lühikeste lausetega ja laskma ka õpilasel neid korrata. Sellega saab kontrollida, kas informatsioon jõudis õpilaseni soovitud kujul. (Beheshti, 2009) Auditiivsete õpilaste jaoks on olulisem heli, kui see, mis on kirjas paberil. Sellise õpistiiliga õpilasele meeldib noodist lugemise asemel noote kuulmise järgi ära arvata. (Beheshti, 2009; Garcia, 2002) Võib isegi juhtuda, et neil kaob julgus proovida, kui nad seisavad vastamisi lehega, mis on noote täis. Juhul, kui neil on võimalik noodi kõrvale kuulata täpset helisalvestust, läheb õppimine kiiremini. Mida rohkem noote lehel on, seda vähem on neil soovi seda harjutada. Siinkohal on abiks suured noodilehed ja võimalus ise nootidele lisada dünaamika või sõrmestused. Noodist mitte mängimine võib saada aga suureks probleemiks, kui on soov osaleda mõnes ansamblis. Sellepärast ongi oluline noodist lugemise oskust tasapisi arendada, kasutades selleks erinevate raskusastmetega lühikesi harjutusi. Etüüdid ja skaalade pisikeste nüansside lisamine võib neid motiveerida märkama lehele kirjutatut. (Beheshti, 2009)

Terve pala tunnetus on nende jaoks oluline, kuid enne lõplikku viimistlust võivad esituses esineda mõned vead. Selle õpistiiliga õpilased võivad muusikapalades muuta noote või rütme, eelistades enda versiooni pala autori omale. (Garcia, 2002) Hea ülesanne on mängida neile mingi lühike fraas ja lasta õpilasel see noodipaberile kirja panna. Seejärel tuleks lasta õpilasel kirjapandut pillil mängida ja võrrelda seda algmaterjaliga. Selleks, et õpilased saaksid üle noodist lugemisel tekkivast frustratsioonist, tuleb nende tooni tekitamist, dünaamikat, *vibratot*, tämbrite vahetust ja teisi oskusi julgustada. Hea harjutus selleks on lasta õpilasel mängida lühikest muusikalist katkendit mitu korda järjest. Teine võimalus on lasta õpilasel jäljendada teiste mängijate interpretatsioone samast loost. Selle harjutusega saab õpetaja kindlaks määrata õpilase kuulamise oskuse astme. Nii saab õpilasele esmakordselt tutvustada ka erinevaid tehnikaid. (Beheshti, 2009) Auditiivsed mängijad on nõus tegema tehnikaga tööd ja proovima

erinevaid sõrmestusi, juhul, kui need muudavad loo kõla paremaks. (Garcia, 2002) Huvitaval kombel pakub nendele õpilastele *vibrato* tehnika rohkem huvi, kui teisi õpistiile kasutavatele õpilastele. Samuti on õppijad rohkem avatud uutele stiilidele nagu folk, jazz, iiri ja traditsionaalne muusika, mida saab kasutada õpilase premeerimiseks, avardades samal ajal õpilase muusikalist silmaringi ja repertuaari. (Beheshti, 2009)

Auditiivse õpistiiliga õppijale lugu õpetades võiks esimeseks sammuks olla intervallide kuulamine ning laulu ära tundmine mängude abil. Juhul, kui õppija teine modaalsus on kinesteetiline, oleks järgmiseks sammuks nende samade intervallide mängimine klaviatuuril, samal ajal edasi lauldes. Kolmas samm oleks intervallide kirja panek noodipaberile. (Garcia, 2002)

2.3. Kinesteetiline õppija pillitunnis

Kõige enam õpivad kinesteetilise õpistiiliga õppurid läbi ettenäitamise ja järgi proovimise. Ülesannete mõistmiseks on head mängud ja liikumisharjutused. (Garcia, 2002) Harjutuste kirjeldused peaksid olema lühidad ja mõnda harjutust tasub alguses proovida ka ilma instrumendita. Õpetaja peaks andma lühikesi ülesandeid ja lihtsaid harjutusi, mille abil saab erinevaid tehnikaid arendada, eelkõige kuna sellistele õppijatele meeldib liikumine ja erinevad tegevused. Tunnis toimuvat tuleks seletada kinesteetiliste punktide alusel: käe- või sõrmenurk, liikumise kaugus, hingamise kontroll, rüht või muud füüsilised aspektid. Rääkida tuleb keha liigutuste olulisusest tehnikale. Sellistel õppijatel on tavaliselt tugevam tehniline taust, kuna nad pööravad tähelepanu sellele, kuidas nad liigutusi teevad. (Beheshti, 2009) Sellise modaalsusega õpilased on valmis tegema tööd tehnikaga juhul, kui ei toimu ümber õppimine. (Garcia, 2002)

Kinesteetiline õppija jätab mulje, et ta on loodud lavale, sest ta tunneb ennast instrumendiga mugavalt. Õppijatele pakuvad huvi positsioonide vahetus või teised tehniliselt edasijõudnute teemad varem kui teisi õpistiile kasutavatele õpilastele. Hea võte on kasutada etüüde ja skaala raamatuid, millest mängijad saavad lühikesi ja korduvaid harjutusi. Neile meeldib kiiresti mängida, sest see annab neile hea tunde. Selleks, et õppurid omandaksid korrektse ja puhta tehnika, tuleb neile anda kiireid passaaže erinevate kiiruste ja rütmidega. Samuti on nad

huvitatud kehahoiaku juhtnööridest, Aleksandri tehnikast või ahelhingamisest. (Beheshti, 2009) Üldjuhul tunnetavad nad enda keha hästi. Lugude meeldejätmise toimub tavaliselt läbi mehaanilise tunnetuse ja kui sõrmestus on lihasmälu salvestunud, on seda keeruline muuta. (Garcia, 2002)

Ilma õpetaja oskusliku toeta võib kinesteetilistel õppijatel tekkida limitatsioone tehnikas. Sama võib juhtuda nüansside ja interpretatsiooniga. Nad küll tunnetavad muusikat ja saavad sellest aru, kuid vahel ei oska kogetut edasi anda. (Beheshti, 2009) Sellise modaalsusega õpilased mängivad instrumenti suure entusiasmiga. Mängimine võib neile olla isegi olulisem kui mängu kõla, mis võib tuleneda jõulisest mängimisest. (Garcia, 2002) Kuulates selliseid interpreete, oleme võlutud nende instrumendi käsitlest, sõrmede täpsusest, hingamisest ja koordineerimisest, see kõik võib aga jääda igava interpretatsiooni tõttu tagaplaanile. Sellistele muusikutele meeldib mängida kiiresti, mistõttu nad lähevad aeglastest osadest kiiruga üle ning seetõttu on tihti tegu pigem tehnilise kui musikaalse sooritusega. Õpetaja peaks sellisel juhul laskma õpilasel enda pillimängu lüüa ja välja mõelda nii-öelda loo koreograafia. Sellega saavutatakse pala musikaalsem käsitlus ja ka keha liikumine muutub muusikaga asjakohasemaks. Mõnel kinesteetilise õpistiili kasutajal võib tekkida ka probleeme õige tämbri valimisega, selle vastu aitab füüsiliste assotsiatsioonide loomine erinevate tämbrite vahel. Oskuste aeglane läbitegemine annab selliste õppijate puhul sama tulemuse, mille annab video kasutamine visuaalsete ja heli kasutamine auditiivsete õppurite puhul. Tegevuse kaudu õppija peab salvestama füüsilise liigutuse kindla käsklusega. Selle abil saavad nad mitu looga seotud esteetilist ideed omavahel ühendada tegevustega, mille tulemuseks on hästi läbi mõeldud ja elluviidud esitus. (Beheshti, 2009)

Pillitunnis on kinesteetilise õpistiiliga õppija pidevalt nihelev, mängides samal ajal, kui õpetaja räägib. Sellised õpilased ei väsi ära selgeks õpitud loo mängimisest mitmeid kordi järjest, see pakub neile rõõmu. Kinesteetilise õpistiiliga mängijad musitseerivad tunde järgi ja on valmis kindlat mustrit kordama, et saada lugu nii-öelda sõrme alla. Noodist mängimine võib neile olla keeruline. Selliste õpistiiliga muusikutele meeldib, kui neil on loost üldine arusaam. Enne pala lõplikku viimistlust võivad esineda mõned vead. (Garcia, 2002)

Kinesteetiliste õppijate puhul võiks õpetaja esimeseks sammuks olla suurele pörandale

joonistatud klaviatuuril loos esinevate intervallide läbi mängimine, kasutades selleks erinevaid sõrmestusi, et tunnetada, milline sõrmestus kõlab kõige paremini. Sellele peaks järgnema vastavalt õpilase tugevuselt teisel kohal olevale modaalsusele kas noodikirjas intervallidega tutvumine või nende kuulamine. (Garcia, 2002)

Muusikainstrumendi mängimine nõuab kolme peamise sensoorse oskuse kasutamist. Instrumendi hoidmisega on seotud instrumendi mängimine, auditoorne meel tegeleb instrumendil tekitatud helide kuulamisega ja visuaalne meel tegeleb nootide lugemisega ning märkmete mõistmisega. Õpetajal on oluline pidevalt otsida paremaid viise õpilasele informatsiooni edasi andmiseks, kohandades õpetamisemethodikat vastavalt iga õpilase õpistiilile.

Muusikatunnis õpivad visuaalsed õppijad kõige rohkem siis, kui õpetaja demonstreerib mingit kindlat tehnikat. Visuaalsed õppijad on tihti head noodist lugejad. Visuaalse õpistiiliga õppijal on esimeseks sammuks loo õppimisel visuaalse materjali presenteerimine ja mängimine, millele järgneb tugevuselt teise õpistiili kasutusele võtmine ning lõpetuseks kolmanda modaalsuse kasutusele võtmine. Nii on õppimine kõige tulemuslikum.

Auditiivne õppija omandab materjali kõige paremini kuuldut jäljendades, neile meeldib muusikat kuulata. Auditiivne muusik võib suuta kuulmise järgi peaaegu kõike enda instrumendil mängida. Samuti meeldib talle lugusid välja mõelda ja improviseerida. Need õppijad on rohkem avatud uutele muusikastiilidele, nagu folk, jazz, iiri ja traditsionaalne, millega avardatakse ka õpilase silmaringi. Auditiivse õpistiiliga õppijale lugu õpetades võiks esimeseks sammuks olla intervallide kuulamine ja kaasa laulmine. Järgmise sammuna võiks neid intervale mängida pillil ja laulda. Kolmas samm oleks intervallide kirjanek noodipaberile.

Kõige enam õpivad kinesteetilise õpistiiliga õppurid läbi ette näitamise ja järgi tegemise. Esimeseks sammuks loo õppimisel oleks intervallide läbi mängimine, kasutades selleks erinevaid sõrmestusi, et tunnetada, milline kõla meeldib õpilasele kõige enam. Sellele peaks järgnema noodikirjas intervallidega tutvumine ja intervallide kuulamine.

Erinevaid õpistiile kasutades on oluline läheneda õpilastele individuaalselt ning leida õpilasele sobivaimad õpistiilid, et materjali omandamine oleks kõige tulemuslikum. Tugevamaid õpistiile tuleks kokku segada nõrgematega, et õppimine oleks põhjalikum, kuna mõned õppijad on

Flemingu kohaselt multimodaalsed õppijad. Ühtlasi saab tugevamate õpistiilide kaudu arendada nõrgemaid õpistiile, et hiljem nende kasutuselevõtt oleks õppimine valutum.

3. METOODIKA

3.1. Andmete kogumise metoodika

Selleks, et kaardistada kitarriõpetajate teadlikkust erinevatest õpistiilidest ja nende kasutamist, viidi läbi viis intervjuud. Intervjueeritavad olid kõik kitarristid, kes tegutsevad nii muusikutena kui ka pedagoogidena erinevates Eesti muusikakoolides.

Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuuga. Antud meetod valiti seetõttu, et küsida vajadusel täpsustavaid küsimusi ja intervjuud suunata. (Lepik et al. 2014) Intervjuu (vt lisa 1) koosnes 14 küsimusest. Küsimustik valmis koostöös juhendajaga, lähtudes magistritöö eesmärgist, probleemist ja uurimisküsimustest. Intervjuud viidi läbi 2017. aasta veebruaris ja märtsis. Intervjuud salvestati ja seejärel transkribeeriti. Intervjuude keskmine kestus oli 54 minutit (vahemikus 43-72 minutit). Intervjueeritavatelt küsiti luba intervjuude salvestamiseks.

3.2. Valimi määratlemine

Valimi moodustamisel kasutati mittetõenäosuslikku sihipärast valimit, sellest tulenevalt olid intervjueeritavad populatsiooni ideaalsed või tüüpilised esindajad. (Rämmer, 2014) Intervjueeritavateks valiti tunnustatud Eesti kitarripedagoogid, kes on eeskujuks ametialaste saavutuste poolest.

Uuringus osales 5 kitarriõpetajat, kes kõik olid meessoost. Tabelis 1 on välja toodud õpetajate vanus ja tööstaaz.

Tabel 1. Üldandmed valimi kohta.

Õpetajad	Vanus	Erialane tööstaaž
Õpetaja 1	35	14 aastat
Õpetaja 2	36	14 aastat
Õpetaja 3	44	21 aastat
Õpetaja 4	36	12 aastat
Õpetaja 5	30	6 aastat

Õpetajate vanus oli vahemikus 30-44 eluaastat ning tööstaaž 6-21 aastat. Kõige vanemal õpetajal on kõige pikem töökogemus ning kõige nooremal kõige lühem staaž.

3.3. Andmete analüüsi metoodika

Andmete analüüsiks kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi meetodit, et teada saada intervjueeritavate kogemused ja arusaamad. Andmete analüüsi alustamiseks transkribeeriti esmalt kõik intervjuud. Intervjueeritava rääkimise kiirusest sõltus intervjuu transkribeerimiseks kuluv aeg, enamasti oli see vahemikus 4 kuni 6 tundi. Transkribeeritud teksti kogumaht oli 84 lk. Järgmiseks etapiks oli andmete kodeerimine, mille raames valiti koodide moodustamise eesmärgil välja andmetes peituvad tähendused ja arusaamad.

Kvalitatiivseks sisuanalüüsiks kasutati QCMap vabavara andmetöötlusprogrammi. QCMap keskkonda laeti üles transkribeeritud intervjuud, vormistati Unicode (txt) standardisse ja sisestati uurimisküsimused. Tarkvara abil oli võimalik märkida tähendusega üksused koodidega nii, et koodi sai iga tähenduslik üksus, millest moodustati alakategooriad. Koodidest moodustati 38 alakategooriat ning jagati need kahekümne kaheks üldkategooriaks. Üldkategooriad jagati kolmeks küsimusena sõnastatud peakategooriaks:

- Kui suur on kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest?
- Millisel määral kitarriõpetajad kasutavad erinevaid õpistiile?
- Kuidas kirjeldavad kitarriõpetajad oma õpetamise metoodikat ja kuidas nad seda põhjendavad?

4. UURINGU TULEMUSED JA NENDE ANALÜÜS

Selles peatükiks käsitletakse intervjuudest saadud tulemusi. Intervjuu tulemusi kirjeldatakse uurimisküsimuste kaupa ning viimase küsimuse peatükk on jagatud erinevate õpistiilide kaupa alapeatükkideks, kus on toodud näiteid visuaalse, kinesteetilise ja auditiivse õpistiili kasutamisest õpetajate intervjuudest saadud tulemuste alusel. Tulemuste paremaks mõistmiseks on olulisemad tsitaadid intervjuudest välja toodud kaldkirjas.

4.1. Kui suur on kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest?

Õpetajate intervjuudest tuli välja, et mitte keegi vastanutest ei olnud kursis õpistiilide terminitega (visuaalne, auditiivne või kinesteetiline). Küll aga olid pedagoogid nendest õpistiilidest kuulnud ja teadsid, millega tegu, kuid kõik intervjuueeritavad vajasid vähesel või suuremal määral abi, et lahti seletada erinevaid õpistiile. Pärast lühikest mõttepausi suutsid aga peaaegu kõik õpetajad siiski anda erinevatele õpistiilidele sobiva kirjelduse. Oluline on siinkohal, et kõige kergemini leiti vaste visuaalsele ja auditiivsele õpistiilile, kõige keerulisemaks osutus kinesteetiline õpistiil, millele mõnel puhul ilma suunamiseta vastet ei suudetudki leida. Õpetaja 5: *Sõnad on muidugi tuttavad, aga viimast ma kindlasti ei oska vastata. Õpistiilide mitteteadmist põhjendati erinevalt, näiteks, et vastajad ei olnud erinevaid õpistiile enda jaoks eraldi lahterdanud, vaid käitlesid neid kõiki koos. Samuti mainiti ka, et kui hakata lähemalt mõtlema sõnade tähenduse järgi, siis õpetajad on nende õpistiilidega mitteteadlikult kokku puutunud. Lisaks rääkis Õpetaja 1, et ilmselt on talle erinevatest õpistiilidest räägitud, kuid ta ei pidanud seda infot sellel hetkel tähtsaks: Esimene vastus on, et ei ole, aga kui ma hakkan mõtlema, mida need sõnad tähendavad, siis ehk olen nendega kokku puutunud, aga ehk mitte nii-öelda teadlikult.*

Siiski tuli kõikidest intervjuudest välja, et enda töös kasutavad uuritavad õpetajad kõiki kolme õpistiili. Igal pedagoogil on oma eelistused, kuid vähemal või suuremal määral kasutavad nad kõiki õpistiile. Erinevate õpetamisviiside kasutamist põhjendasid uuritavad vajadusega õpilastele

individuaalselt läheneda. Õpetaja 3: *Eks ma nagu näen, mis ta nõrk koht on, ja siis ma püüan seda toetada, et kellel noodist lugemine paremini sobib, siis võtame mingi raskema noodist lugemise harjutuse, aga arendame ka kõrva.*

Teine aspekt, mis toodi välja erinevate õpistiilide kasutamise kohta Õpetaja 5 poolt, oli vajadus aidata õpilasel arendada erinevaid õpioskusi: *Raske on midagi sellist välja tuua, sest kõik need on omavahel nii tugevalt seotud. Ma võin ütelda, et noodist lugemine see arendab kõrva, kui me kuulumise järgi teeme, siis see arendab mingit muud asja. Õpetajad tõid ka välja, et isegi kui on teada, mis on õpilastele tulemuslikum õpistiil, tuleks kindlasti kasutada ka teisi õpistiile, mis ei ole esmapilgul nii mugavad, kuid võivad avada õpilases uusi külgi. Õpetaja 2: Ta võibolla ise arvab, et tal on mugav tabulatuurist õppida, aga jälle mingis teises kontekstis või teises loos on tal just kuulumise järgi jääb mingi asi meelde. Vaata, ma arvan, et neid selles mõttes on vaja ikkagi käsikäes tarvitada, et sa kunagi ei tea, milline tahk nüüd seda õpilast kõnetab. Ma arvan, et päris nii ei ole, et nii kuuldeliselt üldse ei saa aru ja et siis üldse ei ole talle mõtet midagi meelde jätta ja siis ühel hetkel poole aasta pärast järsku, mingi helistik või heli kõrgus järsku tema jaoks on kuuldeliselt lihtsam või loogilisem. Ütleme, et see sümbioos nende erinevate stiilide vahel on oluline. Õpetaja 2 tõi veel välja, et tema arvates on õpistiile vaja kasutada koos ja selleks oleks kindel järjekord: Ja miks ka mitte sama materjal erineval viisil nagu edastada, et kõigepealt kuulame, siis mängime, et meelest ära ei läheks, siis ma mängin teile ette, et te näeksite, kuidas see välja võiks näha, või kitarri peal võiks kõlada... Mis tuleb nagu kõige viimasena, et sul on see kuuldekogemus olemas, sa oled näinud seda ja need on sellised asjad mida sa ei saa kaasa võtta, et paberi peal see visuaalne tabulatuur või noot ongi selleks, et see omandatud visuaalselt või kuuldult teave kuhugi talletada ja see aitab siis selle sinna panna... Ma arvan, et neil on mingis mõttes mingi selline teatud järjestus. Antud mõte tundub väga loogiline ja kõiki erinevaid õpistiile hõlmav.*

Ometi oli ka vastuväiteid. Nimelt rääkis Õpetaja 5, et ta ise küll kasutab kõiki õpistiile kokku segatuna, kuid siiski peaks õpetades olema õpetajale teada õpilase domineeriv õpistiil, et põimida ka teisi õpistiile selle domineeriva laadi külge. Antud väide on väga tugevalt seotud Garcia (2002) artikliga, kus autor väitis samuti, et nõrgemaid õpistiile tuleks arendada, kasutades tugevamaid õpistiile.

Intervjueeritavad kirjeldasid erinevaid õpistiile, andes õpistiilidele kirjelduse läbi selle, kuidas nad ise oma töös teatud õpistiiliga on kokku puutunud. Visuaalset õpistiili seostati nägemisega, noodist mängimisega, tabulatuurist mängimisega ja ka Youtube'ist videote vaatamisega. Auditiiivne õpistiil viidi kokku kõrva ja kuulmise järgi mängimisega. Kinesteetiline õpistiil seoti rakendusega Yousician, kus õppimine toimub internetis. Rakenduses kasutatakse kitarri tabulatuuri ja tabulatuuril hüppavat palli, et õpilasele teada anda, millist keelt ta tõmbama peab ja millisest vahest on vaja antud keelt alla vajutada. Oluline on ka mikrofoni, et rakendus saaks kontrollida, kas õpilane mängib õigeid noote või mitte. Harjutusi tehakse premeeritakse kasutajat punktidega, mida on võimalik võrrelda sõpradega ja teiste kasutajatega üle terve maailma. Ühtlasi seostasid õpetajad kinesteetilist õpistiili pärimusliku õppega, folkloorse õppega, meistri ja õpipoisi õppega ja demonstratiivse ette näitamisega, kus õpetaja näitab õpilasele ette, kuidas mängida ja kuhu sõrmi panna.

Intervjuudest võib järeldada, et teadlikkus õpistiilidest on üsna madal, kuna õpetajad ei tea õpistiilide nimesid ja erinevaid õpistiile kasutavad õpetajad mitteteadlikult. Õppemeetoditena kasutavad intervjueeritavad kõige enam visuaalset ja kinesteetilist õpistiili, vähem kasutatakse auditiiivset õpistiili.

4.2. Millisel määral kitarriõpetajad kasutavad erinevaid õpistiile?

Intervjuusid kodeerides tuli välja, et kõige populaarsem õpistiil on visuaalne, mis oli intervjuudes mainitud 28 korral. See on ka loogiline, kuna muusikakoolide õppekavades on noodikirja tundmine üks olulisematest oskustest. Visuaalsele õpistiilile järgnes kinesteetiline, mida oli mainitud 17 korral, ja viimasel kohal oli auditiiivne, mainitud 10 korral. Antud kordi loendati intervjuusid kodeerides, märgistades iga õpistiili kirjelduse eraldi koodiga.

Kõigi intervjueeritavate õpetamise tõekspidamistest tuli välja, et nad segavad erinevaid õpistiile kokku. Mitmed õpetajad usuvad ka, et erinevate õpistiilide kasutamine on kasulik ning Õpetaja 5 oli arvamusel, et kõik õpistiilid on omavahel väga tugevalt seotud, mistõttu näiteks kasutades noodist lugemist, on võimalik arendada ka õpilase kuulmisoskust. *Kõik need on omavahel nii tugevalt seotud. Ma võin ütelda, et noodist lugemine, see arendab kõrva, kui me kuulmise järgi*

teeme, siis see arendab mingit muud asja. Õpetaja 3 näitest tuleb välja, et kui üks õpistiil sobib õpilasele teistest paremini, siis on oht, et õpilane kasutabki ainult seda kindlat õpistiili. Õpetajana on oluline seda märgata ja anda õpilasele ka harjutusi, mis treenivad tema teisi õpistiile kasutavaid oskuseid. Õpetaja 2: Mõni saab kuulmise järgi, teine just saab, et näitad talle ette, jääb see käe liigutus meelde. Ta näeb kuhu sa oma sõrme panid, ta paneb selle sama moodi. Ja see on ka tegelikult hästi, noh siin mõnes mõttes saavad need kinesteetiline ja kuulmise oma kokku.

Õpetaja 5 tõi välja ka mõtte, et kõiki õpistiile samal ajal kasutada ei ole mõistlik ning tuleks leida üks domineeriv õpistiil, millele tuginedes võiks arendada teisi, mitte nii tugevaid õpistiile. Aga ma pigem arvan et neid kõiki samaaegselt samavõrdselt kasutada ei ole mõistlik. Pigem on see, et üks võiks olla selline tugevam joon, mida võiks mingi hetk õpetaja aru saada, et mis talle toimib ja siis proovida sinna juurde lisada neid asju.

Õpetaja 4 tõi välja, et kuulmise järgi õpetamist kasutab ta võrreldes teiste õpistiilidega siiski väga minimaalselt, kuna lihtsamate harjutuste tegemiseks kulub oodatust rohkem aega ja ühtlasi ei nõua õppekava kuulmise järgi kitarrimängu õppimist. Muidu ma teen vähe, võibolla ma peakski rohkem tegema. See moodul iseenesest on Pebber Brownil sees, aga mina ei ole teinud. Õpilastega me teeme viis tasandit, Pebber Brownil on seitse. Kuulmine ja transkriptsioon on sees, aga seda reaalselt ei saa. Ja õppekava ka ei nõua eks ja tund on ka nii lühike, et kui nad saaksid hakkama kõigi nende titekate asjadega, mida me teeme, et siis miks mitte.

4.3. Kuidas kirjeldavad kitarriopetajad oma õpetamise metoodikat ja kuidas nad seda põhjendavad?

Kõik õpetajad arvasid, et õpetades tuleb läheneda õpilasele individuaalselt. Nii saavad õpetajad säilitada õpilastes motivatsiooni. Õpetaja 1: *Õpetamise töös tuleb olla ise vaimselt kogu aeg kohal, see ei tohi olla plaani töö, no et sellel kevadel võtame läbi need lood, kõik peab saama paika. Vaid tuleb teha sellises tempos, nagu asjad lähevad ja põhiline on see et lapsel peab säilima pilli mängimise rõõmu, seda motivatsiooni ja eneseväljenduse mõttes selline väikene esinemine, et teise õpilastega koos mängida. Et see oleks meeldiv osa, et õpilane tuleb tundi ja*

vahel kodus harjutada selleks. Kui see on meeldiv protsess, siis ta jääb selle pilli juurde pärast ka kas hobimuusikuna või edasi õppides seal saab ka materjali anda. Siinkohal on oluline, et õpilastes säiliks ka huvi muusika vastu. Õpetaja 3: Aga kõige tõhusamad õpetamise viisid on ikkagi õpilasest lähtuvalt õpilase huvidest /.../ Siis näed ära: mõnel on distsipliin tugevam, siis ei ole sellega tegemist, võib loominguga rohkem tegeleda, kuulame muusikat rohkem, räägime rohkem muusikast, elust, filosofoerime. Teisel on jälle see loominguline nii ülevoolav, et siis on vaja distsipliini harjutada, et okei sul on küll noodist lugemine ka hea, aga sa mitu korda parandad. Individuaalse lähenemise puhul on ka oluline leida õpilastele parimaid õppimise viise ja julgustada õpilasi. Õpetaja 3: Siis ma tahaks osata õpilases tõsta esile tema eripära, või julgustada teda seda tegema. Jah, mitte kartma avaldada oma mõtteid ning olla selline nagu ta on ja siis muusika õpingute kaudu seda esile tõsta. Tähtis on arendada õpilases erinevaid külgi. Õpetaja 3: Kitarrimängu õppimine, erinevate kitarrimängu oskuste arendamine: tehnilised oskused, improvisatsioonilised oskused, noodist lugemise oskused, kuulamise oskused. Püüame siis vaadelda nagu ühte inimest või ühte objekti erinevate külgede pealt. Proovime vaadelda kitarrimängu nii erinevate külgede pealt, kui minu mõistus selle peale võib üldse tulla.

Algajate õpetamist alustavad kõik õpetajad sarnaselt, kuid mõnel juhul on õpetajatel siiski erinev teemade järjekord või õppemetoodika. Õpetaja 1: *Tavaliselt on mul välja kujunenud mingisugused süsteemid, et kuidas see ülesehitamine reeglina on. Mõnikord võib ette tulla erandeid, näiteks on kontserdi päev, siis õpilasega üldse tundi ei tee või pühendad terve tunni näiteks mingi hoopis kolmanda teema käsitlemisele. Kitarri ehitust tutvustasid õpetajad õpilastele kitarri osadest rääkides, aga ka kitarri vihikusse joonistades. Õpetaja 4: See on jah esimene ülesanne enam vähem, et ma lasen tal joonistada kitarri vihikusse. See on neil alati tehtud siis hästi ja seda ma küsin siis segamini, tegelikult, et mis need on krihvid eks, et kõla ava, roop, kõla kaas, et siis on hea seletada, et miks ei tohi kätt peal hoida, et summutad ära. Õpetajad räägivad ka kitarri hoidmisest ning korrektsest istumisasendist. Õpetaja 1: Ja siis me jõuame mängimiseni füüsiliselt. Kuidas õpilane võiks istuda, siin jällegi on väga palju erinevaid lahendusi. Sõltub õpilase suurusest ja sõltub pilli suurusest, reeglina olen ma ikkagi alustanud sellest, et paneme kitarri parema jala peale. Ühtlasi ka parema käega keelte tõmbamisest ja vasakuga keelte alla vajutamisest. Õpetaja 2: Päril algus on ikka sama, et noh selline tooni tekitamise loogika, et kust vasaku käe sõrm peab selle keele alla vajutama. Kuidas parema käega seda keelt tõmmata, kuidas pilli käes hoida, see on selles mõttes see algus on sama, aga noh, siis edasi nagu lähebki*

väga palju sõltuvalt õpilasest /.../ Mõnel see pill läheb iseenesest paika... Teise puhul aga võib kuluda väga palju aega ja sa pead kogu aeg talle meelde tuletama seda, et ära hoia nagu kannelt käes. Õpetaja 1 arvates ei ole päris algajate poole samuti mõttekas täiesti individuaalselt pöörduda, sest kitarrimängu algtõed korduvad. Kaudselt küll, kuid kui mul on esimese klassi õpilane ja ta tuleb esimest korda, siis ma kõigiga teen ikkagi samu asju. Mis on sõrmed, esimene positsioon, kindlasti õpime C-duuri seal selgeks, mitu etüüdi, et ikka päris nagu nii individuaalselt ei saa, et mingid reeglid ikka peavad olema.

Kõik õpetajad räägivad intervjuus ka sellest, et kordamine on väga oluline. Õpetaja 2: *Jah ma arvan, et see on väga oluline. Mõnikord ma olen ka õpilastega võtnud mingi eelmise veerandi või mingi loo, mida me oleme mänginud /.../ see on nagu natukene mõnus tegevus, et kui sa edasi lähed ja midagi uut pead õppima, siis sa pead nagu ületama ennast või sa pead pingutama. Korra tagasi minemine oma loomu poolest juba selline kerge või ma ju oskan, et me mängisime, et sul on mingi selline positiivne mälestus olemas sellest. Õpetaja 4 toob siinkohal ka välja, et pärast lihtsate harjutuste tõsisemat harjutamist on tase tõusnud. Ma olen vaadanud, et mul läks õpilaste tase ülespoole, kui ma hakkasin primitiivsete harjutustega rohkem tegelema, et ei lõpetata kohe ära, vaid kohe veel.*

Metoodika ühe tähtsama osana toodi välja motiveerimist. Õpetaja 4 mainis, et kasutab motiveerimiseks hindeid. *Ja ma küsingi hindede, et siis nad harjutavad rohkem ja ekstra teinekord küsin alguses karmilt, et ei, nüüd on vale, nüüd on 9. Et meil on 10 palli süsteemis. Nüüd on sul 10 alguses, 9, 8, 7, 6. Oot-oot, siis muutub kohe. Õpilastele on hinne tasu ja hindamist olen ma ka proovinud muuta võimalikult karmiks. Kõik õpetajad tõid välja parima motiveerimise meetodina lemmiklugude kasutamist pillimängu õppimiseks. Õpetaja 5: Nad peavad tundi tooma vähemalt kolm lugu, mis neile meeldib, ja siis me kuulame neid ühe tunni ja arutame, mis seal on, et kellega on rohkem võimalik arutada, läheme süvitsi /.../ Ma arvan, et see on praegu minu jaoks kas kõige parem, aga kõige tulemuslikum. Lemmiklugudega saavad õpetajad õpilasi pillimängu juures hoida, et õpilastel tekiks pillimängu harjutamise harjumus. Õpetaja 4: Aga noh ja mõne puhul olengi toonud lemmiklugusid sisse, et selleks, et nad rohkem mängiksid. Et nendega on häda see, et nad tegelevad ju lihtsalt liiga vähe ja siis ongi ju see, et hästi raske on ju nõuda, kui ta tegelikult on ainult mänginud kokku 3 minutit, ja siis on noh, siis ei saagi ju midagi tulla. Õpetaja 5 räägib intervjuus, et kui õpilasele mingil põhjusel lugu ei*

meeldi, tuleb midagi muuta. *Aga ma olen ikka vahetanud lugusid ka /.../ Kas lugu ei meeldi või paarkorda on isegi olnud, et loo nimi ei meeldi õpilasele. Et kui see on juba natukene vanemaks saanud poiss ja loo nimi on „Lilleke“, siis kaheksa-aastane poiss ei taha seda mängida. Siis me oleme mõnikord tunnis ise loo teinud, et mis loo nimi võiks olla /.../ „Mootorratturi mees“ ja siis me teeme tunnis „Mootorratturi mehe“ loo.*

Lisaks teistele tähtsatele oskustele, mida pillimängu õppides arendatakse, mainis Õpetaja 1, et palju olulisem pillimängu õpetamisest on õpilase peenmootorika, teiste kuulamise oskuse, koosmängu ja harjutuste lõpuni tegemise harjumuse arendamine. *Sellest kontekstis ma näen, et kitarr ja kitarriõppe kaudu on olulisemad hoopis muud asjad, mida me õpime. Ei ole mitte ainult see pill või see lugu, vaid see arendab, noh, sünkroonsust, mingit peenmootorikat, see arendab teineteise kuulamist, tegelikult on ju näha kohe, et on päris raske grupis koos mängida ja püsida ühes tempos.* Lisaks arvas Õpetaja 3, et oluline on kontakti saavutamine õpilasega. *Mul on ikkagi selline tunne, et see kitarr on ikkagi elus number kaks, et see kontakti loomine ja see positiivsus ja see aktiivsus, mis tunnis on, see on ikkagi oluline. Kontakti loomine, see on minu arvates tähtis.* Üheks suuremaks eesmärgiks muusika õppimisel on veel aidata õpilastel leida enda helikeel, et nad saaksid väljendada oma mõtteid läbi muusika. *Aga jah, et muusika eesmärk on eneseväljendus. Me õpime pilli, et ennast väljendada muusikas, aga see kõik eelnev on protsess, selle hüvanguks, et see lõpuks saavutatakse, et me lõpuks omandaksime selle instrumendi, et me saaksime ennast väljendada. Seniks me tunneme lõbu ja naudingut sellest, mida me mängime, aga otseselt me väljendame kellegi teise asja, pigem ma arvan, et see on pikem protsess.* Siia alla kindlasti kuulub ka õpilastes kontsertidel käimise harjumuse kujundamine, mis avardab õpilaste silmaringi. Õpetaja 4: *Et kui on esinemised, siis ma alati palun, et ole kontserti lõpuni, et ta näeks ka kedagi head, alati osavamad jäävad ju lõpu poole. Et see mõnikord toimib, et nad esinemisel näevad mõnda head mängijat ja siis on küll, istuvad niimoodi vaikselt, et ega ei julge hingata ka, et kuidas nagu kellelgi.*

Õpetajate sõnul on oluline vahetada tunnis tegevusi, et õpilastes säiliks huvi ja tähelepanu. Õpetaja 2 sõnul on hea vaheldada pilli mängimist ülesannete seletamisega, et õpilasel säiliks huvi. *Et siis ilmselt tulebki, noh, selliste lühikeste ampsudena õpetada, et ma ei kujuta ette, et ma saaksin 45 minutit rääkida mingist ühest teemast neile. Sest, et esiteks neil on kitarrid käes, nad tahavad seda mängida ja nad kaotavad kiiresti huvi.* Õpetajal peaks sellisel puhul olema

erinevaid ülesandeid ja lühikesi lugusid, mida omavahel vahetada, et hoida õpilase tähelepanu. Õpetaja 3: *Väikestel lastel see fookus kipub ruttu ära kaduma, siis väga pikalt ei peatu, võtan üks 3-4 lugu ja väga lühidalt niimoodi lähme. 8-taktised lood mängime, vaata, siin oli sul väike viga ja proovime veel ja lähme juba järgmise loo juurde. Ma pean vaatama, et see tähelepanu ära ei kaoks ja et ma saaksin maksimaalse tähelepanu.*

Improviseerimise õpetamisel kasutavad õpetajad peamiselt skaalasid ja heliredeleid. Õpetaja 1: *Siis minu tund hakkab reeglina pihta heliredelitega. Ja vaatan, et see toimib ka. Isegi õpilased, kes kodus eriti harjutada ei viitsi, siis ka need poisid ja tüdrukud saavad selgeks heliredelid.* Õpetaja 3 toob välja, et kui midagi saadakse selgeks, siis oluline on see kohe rakendada praktikasse, näiteks kasutada mõnes loos improviseerides. *Kui me õpime näiteks helirida, siis proovime seda ka kohe muusikasse panna, aga siis näiteks, kas improviseerida selle peal või mõtelda selle helirea peal välja mõne meloodia.* Õpetaja 1 ja Õpetaja 5 on aga läinud sellest edasi ja kasutavad tunnis improviseerimisel vanemate õpilastega kolmkõla noote, kromatisme ja bluusi skaalat: *Ikkagi duuris tekivad need pöörded. 1-3-5-7, kui me räägime akordikast ja kus need noodid on, et need üles leida. See on esialgu olulisem ja bluusi skaala ka, sest bluusi skaalaga saab ka väga palju ära teha.* Õpetaja 4 annab õpilastele koduseks harjutamiseks fonogrammid Youtube'ist, mille abil saavad õpilased harjutada terve bändiga. Õpetaja 5 kirjeldas, et nooremate õpilastega improviseerib ta kaudselt, andes õpilastele lugudest seadeid tehes võimaluse kaasa rääkida: *Vanemas astmes kogu aeg, siis kui on rütmimuusikud. Nooremas astmes kaudselt. Et me, kui ma kirjutan mingi seade, siis ma ei hoia sellest nagu kahe käega ja põhimõtte pärast kinni, vaid kasvõi improviseerime seda, et kuidas me seadet teeme talle, et kõike saab teha mitut moodi.*

Õpetaja 5 tõi välja, et tema õpetamise metoodikas on oluline erinevate ainete lõimimine. *Vanematega ma jätan täitsa lahtiseks, et mida nad valivad, siis ma suunan, et kas vajadus mängida laade läbi kõik sõrmestused, akordika. Enamus nendest on ka seotud minu bändiga või muude ainetega ja siis ma püüan neid siduda, nii nagu jaksan.* Õpetaja 5 mainis intervjuus, et lõimib pillitundi nii solfedžo kui ka muude ainetega muusikakoolis. *Pigem lähtun mingitest reeglitest või süsteemidest. Ehk siis seal ka helistikud, et mis esimene klass võib üldse mängida ja milliseid harjutusi teha.*

Õpetaja 5 illustreerib enda mängutehnika harjutusi näidetega päris elust, mis enda tehnilise käsitlemisega on Beheshti (2009) kohaselt väga asjakohane kinesteetilise õpistiiliga õpilasele. *Kui sa tõmbad küüne nurgaga seda keelt, siis keel hakkab rohkem käima mitut pidi, peaaegu nagu ringi. Visuaalselt isegi käib ringi, sest ta teeb paljude nurkadega, siis sa ajad selle kõlakaane rohkem kõlama ja kitarr kõlab ka tugevamalt. Ja krihv astme ette, et füüsika tunde neil ei ole, aga kitarritunnis saavad. Sa pead panema sõrme krihv astmele vahetult enne krihv astet. Selleks, et sa peaksid vähem alla vajutama, et see pill hakkaks kõlama.*

Õpetaja 3 seletab õpilastele harjutuste eesmärgi, et neile jõuaks ülesande mõte kindlasti kohale. *Ühesõnaga üritan kitarr ehitust ja füüsikat seletada pigem läbi lugude ja nende vigade ja eksimuste või siis heade tulemuste järgi. Õpetaja 2 toob välja, et abstraktsete ideede seletamisega, millel on sügavam tähendus, tuleks olla ettevaatlik, nimelt võib õpilastel huvi kaduda. Et see on nagu see õige metoodika, mitte et rääkida mingist abstraktsemast ideest, et millest muusika üldse koosneb, see nagu nii palju ei kõneta. Kui et sa mängid mingi ühe konkreetse loo mingi neli takti, näita kuidas see käib, ja see on see metoodika, siis sa hakkad näitama, kuidas see käib ja siis selle kaudu mingeid muid asju tutvustada.*

Õpetaja 1 tõi välja, et õpetades erivajadustega last, tuleb läheneda talle teisiti, kui tavalapsele. Oluline on teha koordineerimise harjutusi, et saada õpilaste sõrmed paremini käima. *Siis me tegime küll harjutusi isegi ilma kitarrita, et proovid sõrmi tõsta ja erinevalt lauale panna, et lihtsalt erinevalt lihaseid treenida, mida ta varem võib-olla pole teinud. Pärast seda, kui ta käis minu juures mitu aastat kitarriga õppimas, siis ta sai ikkagi väga palju käe koordineerimise paremaks.*

Kordineerimise harjutusi tegi õpilasega ka Õpetaja 5, sest õpilasel oli parem käsi kipsis. *Tegime harjutusi vasaku käega, nüüd on mul raske rääkida, lihtsam oleks näidata /.../ Ehk siis sa paned sõrmed siia siia siia, ehk siis keel. Näiteks viiendale keelele kolmandasse, siis neljandale neljandasse. Mina: Et sa võtad maj 7 akordi esimesel neljal keelel? Õpetaja 5: Näiteks nii jah.*

Õpetaja 3 toob välja, et iga õpetaja on erinev ja iga õpetaja metoodika on õpetajanäoline. Vastavalt sellele kasutavad ka erinevad õpetajad erinevaid harjutusi ja lugusid. *Iga õpetaja õpetab vastavalt oma eripärale. Mina õpetan ka klassikalist kitarriga, aga ma tunnen, et ma ei ole*

klassikalise kitarri õpetaja. Neid elementaarseid harjutusi ma oskan ja tuletan aeg-ajalt ka endale meelde, aga ma õpetan kohe juurde kas mingit pärimusmuusikat, mingit etno teemat, või akordi saadet. Ma segustan neid materjale ja meetodeid. Metoodikast toob Õpetaja 4 välja, et talle meeldivad lihtsad ja konkreetset materjalid. Et seetõttu, ma arvan, mul on ka endale jäänud sobima õpetamise juures need materjalid, mis on hästi konkreetset, hästi lihtsad, hästi läbipaistvad. Õpetaja 2 kasutab kitarri õpetamisel ühel keelel helirea mängimist, millel on kitarri kaela õppimisel mitmed eelised positsioonist mängimise ees. Mis ma ka siin teen, see harjutus ühe keele peal. Mängida üles alla, mida minu arvates vähe tehakse. Õpetaja 1 räägib intervjuus, et ta annab igale õpilasele ühe tehnilise pala. Reeglina õpilastel on kõigil käsil üks tehniline pala, mis on seotud kuidagi sõrmemängu arendamisega. Keeruliste liikumistega lugu, kus peab sõrmi imelikult liigutama, mis on sõrme lihaste treenimiseks või kiiruse treenimiseks.

Kaks õpetajat tõid välja, et kasutavad Suzuki ja Orff-metoodikatest pärit lugusid ja harjutusi. Üks õpetaja tõi välja, et kasutab õpetamisel ameeriklase Pebber Browne'i välja töötatud õppemeetodit, mis on loogiline, kergelt arusaadav ja kodeeritud harjutustega, mis baseeruvad Youtube'i videotel: *Hakkasin lihtsalt tegema tema asju, kuna tal on kõik sõrme harjutused kodeeritud ja siis ma vaatasin, et päris hea loogiline süsteem. Number 1 alati midagi paremale käele, üks number 1 vasakule käele, vol 1 mingid akordid, mingid skaalad. Ja kui sa nagu harjutad selle järgi, siis midagi ei jää tegemata.* Pebber Browne'i õppemeetodi puhul on kitarrimäng ära jagatud seitsmeks mooduliks, mis on kitarrimängu eri külgede arendamiseks vajalikud.

Kõik õpetajad rääkisid intervjuudes, et kasutavad õppemeetoditena kõikide õpistiilide kokku segamist. Näiteid sellest tuuakse peatükis 3.2. Järgnevalt keskendutakse erinevatele õpistiilidele eraldi.

4.3.1. Visuaalse õpistiili kasutamine

Visuaalse õpistiili juures mainisid kõik õpetajad noodist lugude õppimist. Noodist lugemine on kõigil pedagoogidel esimeseks meetodiks, mille abil alustavad nad õpilastele kitarri õpetamist ja lugude õppimist. Üks õpetaja alustab Juan Antonio Muro õpikuga "Basic Pieces", kus on lihtsad lood, mis sobivad hästi algajatele. Oluline on, et õpilased saavutaksid julguse noodist lugemisega

ise alustada, sest tihti ehmatatakse alguses ära ja kardetakse proovida. Õpetaja 4: *Et seetõttu ma olengi vaadanud, et ikkagi nad oskaksid, noodist pusida /.../ Kõik ehmatavad alguses ära, aga et esimene noot seda ma tean ju, teine noot ma tean seda ka ju, kolmas noot, ma tean seda ka ju. Et tegelikult teavad kõike.* Visuaalse õpistiili puhul on üheks suuremaks plussiks võimalus võtta õpitav materjal pärast tundi paberil endaga kaasa ja õppida lugu ka siis, kui tunnist on läinud palju aega mööda ning lugu ei ole enam hästi meeles. Noodist muusika õppimise populaarsuse kasvamine on ilmselt kõige enam tingitud muusikakooli õppekavade nõuetest, kus on kirjas, et noodikirjast muusika õppimine on kohustuslik oskus, mis tuleb muusikakoolis omandada. Õpetaja 4: *No, ma arvangi, et kõik ongi ju paralleelselt hästi kasulik, et ühtepidi on hea see klassikaline noodist õppimine, eks et kui ma ka vaatan neid viiuli või muid arvestusi, nad ei ole ju hädapärased, nad on õppinud ju ainult noodi järgi.* Oluline aspekt, mida õpetajad noodist õppimise kohta välja toovad, on see, et õpilased, kes on enne muusikakoolis mõnda pilli juba õppinud, saavad noodist mängimisega paremini hakkama kui muusikaõpingutega alustajad.

Õpetajad lähenevad õpilastele väga individuaalselt ja õpilastele, kellel on raskusi noodist lugemisega, antakse lihtsamaid lugusid, et neid innustada. Õpilasi aga, kelle noodist lugemise oskus on juba parem, treenitakse keerukamate lugudega, et nende noodist lugemise oskust rohkem edasi arendada. Teadlikkust visuaalse õpistiili kohta näitasid ka Õpetaja 3 harjutused noodist lugemise treenimiseks, mille eest ta paneb õpilastele hindeid. Õpetaja 2 ja Õpetaja 4 kirjeldasid, et kasutavad keerukate käikude ja tunnis väljamõeldud harjutuste või õpilaste välja mõeldud lugude kirja panemiseks tabulatuuri ja ka noodikirja. Õpetaja 2: *Et kui õpilane on omapead, siis ta saab hiljem selle visuaalse kaudu nagu meelde tuletada, et mida ta kuulis ja mida ta nägi õpetajat tegemas.*

Õpetajad seletavad õpilastele ka põhitõdesid noodist mängimise kohta. Näiteks miks ei tohi jääda sassi läinud kohta kordama, kui tuleb viga. Õpetaja 3: *Noodist lugemine on hea, aga sa mitu korda parandad. Ma mõtlen selle peale, et bändis on vaja järjest edasi minna, et siis võtame ikkagi väga rahuliku tempo ja proovime, et me ei hakka parandama.* Üks õpetaja mainis ka, et tema õpetab improviseerimist nootide alusel, samuti annab ta õpilastele keerulisema harmooniaga lugudele enda poolt välja kirjutatud soolosisid mängida ning vanematele õpilastele annab ülesandeks neil endil soolosisid välja mõelda ja noodivihikutesse kirja panna.

Lisaks noodist lugude õppimisele tõid kaks õpetajat välja ka tabulatuurist lugude õppimise. Tabulatuurist õpetamist põhjendasid õpetajad selle lihtsusega. Tabulatuurist mängides näeb õpilane visuaalselt, kuhu ta oma sõrme peab panema. Ja sedasi on palju mugavam mängida harjutusi, kus tuleb sõrmedega teha suuri nootidevahelisi hüppeid. Samuti mainiti, et kuna tabulatuuri kasutamine on üsna laialt levinud, siis õpetaja tutvustab tabulatuuri õpilastele, et nad oleksid kursis sellise lugude kirja panemise süsteemiga.

Õpetaja 4 mainis, et on kasutanud visuaalset õpistiili, et õpilastele selgeks teha nootide asukohad kitarri kaelal. *Et neid noote ka ma õpetan esimesest keelest, et joonistan esimese keele välja ainult või kuus keelt välja ja ainult õiged noodid välja.* Siinkohal mõtles intervjuueeritav õigete nootide all diatoonilisi C-duur helistiku noote ehk nii-öelda klaveri valgeid klahve. Ühtlasi õpetatakse visuaalse õpistiiliga õpilastele ka sõrmede ning istumisasendit ja kitarri osasid. Õpetaja 4: *See joonistamine toimib alati, et käed joonistame vihikusse, et parem käsi ja vasak käsi /.../ Kitarri kaelad joonistame, et kuidas istume, joonistame..* Lisaks eelnevatele rääkis Õpetaja 3, kuidas ta õpetas kitarri kaelal asuvaid noote värvide järgi.

Visuaalse õpistiili alla on lisatud ka videote vaatamine ja Youtube'i keskkonna kasutamine õpetamisel. Õpetaja 4 tõi siinkohal kolleegi näite, kus õpilane oli Youtube'i vahendusel omandanud kitarrimängu korrektse asendi ja algtõed. Õpetaja 4: *Kolleeg, kes käib laupäeviti üle selle koridori, et tal juhtus selline lugu, et selle aasta sügisel tuli üks tüdruk ja istub täiesti jala pink ja õpetaja vaatab, et „Wow, kus sa siis õppinud oled?“ Netist ja ütleski, et ei leidnudki ühtegi viga, et jumala hästi. Niimoodi, et on võimalik isegi algõpet õppida üle neti.* Õpetajad kasutavad seda õpilastes huvi äratamiseks pillimängu vastu, näidates, kuidas teised kitarristid maailma eri paigus harjutavad. Samuti kasutavad õpetajad kinesteetilist õpistiili ka lugude tutvustamiseks. Õpetaja 1: *Kui on just tuntum lugu siis mõnikord oleme tunnis kuulnud, mõnikord soovitan tal kodus kuulata seda Youtube'ist /.../ Sest ma olen tähele pannud, et noortele õpilastele, mida populaarsemaid lugusid annad, seda kergemini see protsess läheb.* Ühtlasi tõid kaks õpetajat välja, et kasutavad õpilaste motiveerimiseks nende lemmiklugude õppimist Youtube'i videote kaudu nii tunnis kui ka koduse iseseisva ülesandena, samuti harjutamise motiveerimiseks. Peamiselt kasutati aga seda keskkonda videotega koos mängimiseks.

4.3.2. Kinesteetilise õpistiili kasutamine

Kinesteetilise õpistiili puhul kasutasid õpetajad kõige sagedamini folkloorset ette näitamist, mida on nimetatud ka selli ja meistri õppeviisi kasutamiseks. Õpetaja 4: *Muidugi ta on nagu hea, et tal on nagu folgi õpe, et näidatakse ette.* Õpetaja 2 pidas seda näiteks kõige demonstratiivsemaks ja informatiivsemaks tasandiks. *Aga see hakkas ikkagi pihta sellest, et ma näen, kuidas samast kohast teha, samasuguse käega ja seda käe asendit nagu selle järgi kruttida. Mulle tundub, et see nagu tasand oli kõige informatiivsem, tugevam ja demonstratiivsem.* Eelnevat meetodit kirjeldati ka sel moel, et õpetaja mängib ette ja õpilane mängib järgi. Erinevate metoodiliste nimetuste all kasutasid kõik õpetajad kinesteetilist õpistiili. Samuti kasutatakse ettenäitamist keerukamate rütmikate ja raskete kohtade ette näitamiseks. Õpetaja 1: *Ja tunnis kui on hästi keeruline soolo, mille olen ise välja mõelnud, siis ma mängin ikkagi neid rütmiliselt hästi keerulisi fraase ette ja siis ta ikkagi kuulab, et ma mängisin sellise fraasi sellise rütmikaga.* Õpetaja 2 nentis, et kinesteetilise õpistiili juures on oluline õpetajal mängida õpilasele ette lihtsamalt ja aeglasemalt, kui õpetaja seda ise mängiks, et õpilasel oleks võimalik õpetajat kopeerida. Õpetaja 5 arvates on oluline, et õpetaja ise oskaks harjutused ette mängida, sest õpetaja on õpilase jaoks autoriteet, kes motiveerib õpilast harjutama. *Mulle endale meeldib muidugi selli ja õpipoisi suhe kõige rohkem üldse, see ei saa meie süsteemis olla põhikohal, aga ma ise tulen sellest ja mulle see meeldib kõige rohkem /.../ Seetõttu pead ise ka rohkem pilli harjutama, et sa oleksid õpilase jaoks autoriteet, et sul endal ka maha tuleks, sest kui sul endal maha ei tule, siis õpilase usaldus käib, või noh usaldust võidetakse ühe korra.*

Kinesteetilise õpistiili alla on paigutatud ka internetirakendus nimega Yousician, mille kasutamist mainis enda intervjuus Õpetaja 3. Õpetaja 1 mainitud Youtube'i videote järgi õppimine liigitatakse samuti kinesteetilise õppevideo alla, kuna õpilane siiski õpib kedagi teist imiteerides.

Õpetaja 4 räägib intervjuus, et tema arvates on kinesteetilist õpistiili eelistavad õpilased enda helikeele poolest kõige põnevamad ja edasijõudnumad. *See folkloorne ettenäitamine, siin on õpilasi, kes on jumala fanatid selle ettenäitamise suhtes. Ja need on soundiliselt kõige huvitavamad, et nagu oskavad... Võib-olla nad on soundiliselt nagu kõige paremad nagu pill kõlab, et nad ei ole algaja soundiga.*

4.3.3. Auditiivse õpistiili kasutamine

Auditiivset õpistiili mainiti võrreldes teiste õpistiilidega vähem. Enamasti seostati seda õpiviisi transkriptsiooniga ja kuulmisega, aga ka lugude maha võtmisega ja kõrva järgi mängimisega. Õpetaja 3: *Kohe hakkasime kuulama, et kuidas saada teada, mis akorde mängib süntesaator. Hakkasime bassi kuulama. Palusin õpilasel bassi kaasa ümiseda ja siis hakkasime ehitama, et kas see on sellise mažoorse või minoorse kõlaga ja siis saime akordi kätte. Et mulle meeldib neid õpetada lugusid maha võtma, kõrva järgi et nad leiaksid ise akordid, et nad saaksid kaasa mängida, lauludega.* Kolm õpetajat kasutavad õpilastele uute lugude tutvustamiseks lugude kuulamist. Kolm õpetajat tõid välja tähelepaneku, et nii andekamatel õpilastel kui ka õpilastel, kellel on kõrv juba rohkem treenitud, on lihtsam lugusid kõrva järgi õppida. Üks õpetaja mainis ka, et vanemad õpilased õpivad iseseisvalt bändi lugusid otsides lugude akorde kuulmise abil. Õpetaja 3 tõi intervjuus välja, et kasutab auditiivset õpistiili tempode, tooni ja dünaamika õppimiseks. *Et kasvõi see visuaalne, et kui me õpime mingi klassikalise pala, siis me vaatame erinevaid versioone. Kuidas nad mängivad seal, kuulame temposid, kuulame dünaamikat, tooni ja vaatame käte asendit.*

Õpetaja 4 tõi välja, et tema eriti auditiivset õpistiili ei kasuta. Vähest auditiivse õpistiili kasutamist enda õpetamises põhjendas õpetaja lühikese tunniga ja vajadusega õpilaste pillimängu algoskustega rohkem tegeleda. Õpetaja 1 tõi välja, et kuulmise järgi mängimist kasutab ta suurematega. *Suuremad need ikkagi mõnikord võtavad lugusid maha. Bändi poisid suudavad täitsa ise akordid maha võtta, et asi selles suhtes nagu lootusetu pole. Tunnis ikka mõnikord mängin kas mõne käigu või fraasi ette.* Väikestega kuulmise järgi mängimist ei kasuta, sest tema arvates on oluline noodist lugemine selgeks saada. *Aga ainult kuulmise järgi ma minna ei taha, sest minu eesmärk on, et kui tuleb väike laps õppima, siis noodist lugemise kui sellise saaks ta ikkagi võimalikult kiiresti selgeks.*

4. JÄRELDUSED

Intervjuudest võib järeldada, et teadlikkus Barbe'i VAK (visuaalne, kinesteetiline, auditiivne) õpistiilidest on õpetajate seas madal, kuna pedagoogid ei tea õpistiilide nimesid ja erinevaid õpistiile kasutatakse mitteteadlikult. See annab vastuse esimesele uurimusküsimusele. Õpistiilide kasutamine ja teadvustamine on Behesthi (2009) kohaselt oluline, eelkõige selleks, et õpetajal oleks võimalik leida õpilasele parim info edastamise vorm, millega on võimalik anda õpilasele positiivne õppimise kogemus ja tekitada isu rohkema järele.

Teise uurimusküsimuse vastuseks saadi, et intervjuueeritavad kasutavad kõiki kolme õpistiili alateadlikult, mis on tingitud õpetajate vajadusest läheneda õpilastele individuaalselt. Seda põhjendati motivatsiooni, muusika vastu huvi säilitamise, õpilastele parimate õppimisviiside leidmisega, sooviga julgustada õpilasi ja võimalusega seeläbi arendada õpilaste erinevaid külgi. Kõige enam kasutavad õpetajad siiski visuaalset ja kinesteetilist õpistiili. Vähem kasutatakse auditiivset õpistiili, mis on tingitud sellest, et seda pole nõutud muusikakoolide õppekavades. See on kummaline, sest esimene kokkupuude muusikaga on inimestel tihti kuuldeline. Saadud uuringu tulemust põhjendab aga see, et visuaalne õpistiil on inimeste hulgas populaarseim. (Learning Styles)

Õpistiilide kasutamist põhjendasid õpetajad erinevate õpioskuste arendamise vajadusega. Õpetajad tõid ka välja, et isegi kui on teada, mis on õpilastele tulemuslikum ehk domineeriv õpistiil, tuleks kindlasti kasutada seda koos teiste õpistiilidega, mis ei ole esmapilgul nii arenenud, kuid võivad avada õpilases uusi külgi. See on kooskõlas Garciaga (2002), kes väitis, et tugevama õpistiiliga õppimisele lisaks tuleks kasutada ka nõrgemaid õpistiile, et õpitav materjal kinnistuks paremini. Õpetajate tõekspidamistest tuli välja, et kui õpilane teab, milline õpistiil talle kõige paremini sobib ja ta kasutab ainult seda kindlat õpistiili, ei pruugi õpitav materjal kinnistuda nii hästi, kui võiks. Seda väitis ka Pritchard (2009), tuues välja, et osa õppijatest on multimodaalsed, kes vajavad parima tulemuse saavutamiseks õpitava kinnistamist mitme õpistiili abil.

Intervjueeritavad kirjeldasid erinevaid õpistiile, andes modaalsustele kirjelduse läbi selle, kuidas nad ise oma töös vastavat õpilaadi toetavad. Visuaalset õpistiili seostati noodist ja tabulatuurist mängimisega, mis mõlemad on seotud sümbolite ja konkreetsete piltidega. Samuti tõid õpetajad välja Youtube'i videote vaatamise, mis on kooskõlas Reidi (2005) visuaalse õpistiili kirjeldusega.

Kinesteetiline õpistiil seoti Yousician-nimelise interneti keskkonnaga ja õppevideote vaatamisega näiteks Youtube'i videokeskonnas, mida tõi välja ka Fleming. Ühtlasi seostasid õpetajad kinesteetilist õppimist pärimusliku, folkloorse ja meistri ning õpipoisi õppega ja demonstratiivse ette näitamisega, mille abil demonstreerib õpetaja õpilasele, kuidas mängida ja kuhu sõrmi panna. Seda seostas ka Garcia (2002) kinesteetilise õpistiiliga.

Auditiivne õpistiil viidi kokku kõrva ja kuulmise järgi mängimisega, mida väitsid ka Malin (2010) ja Garcia (2002). Auditiivse õpistiili ebapopulaarsus oli ootamatu, kuna muusika baseerub kuulmisel.

Konkreetsetest õpetamismetoodikatest mainisid õpetajad Orffi pedagoogikast pärit laulude, Suzuki kitarri õpetamise repertuaari ja Pebber Browni õppemeetodi kasutamist. Toodi ka välja, et õpetajatele meeldivad lihtsad ja konkreetsed materjalid ning see, et oluline on tehniline pala, et õpilased saaksid arendada olulisi mängutehnilisi võtteid, mis on eriti oluline kinesteetilist õpistiili eelistavate õpilaste puhul. (Garcia, 2002) Metoodika mitesobimise korral on õpetajad valmis metoodikat muutma, ühtlasi vahetama ka lugusid või lugude pealkirju. Nii on õpetajatel võimalik ära hoida motivatsiooni kadumist, mis võib kaasneda vajadusega harjutada mõnikord lugu, mis üldse ei meeldi. Sellega peab aga olema ettevaatlik, sest muidu on oht, et õpilased hakkavad seda ära kasutama.

Õpetajad lähtuvad algajate õpetamisel enda varasemast õpetamise kogemusest. Algtõdede õpetamise metoodika oli õpetajatel siiski enam-vähem sarnane. Tutvustatakse kitarri osasid, harjutatakse keelte tõmbamist vaheldumisi parema käe sõrmedega ja keelte alla vajutamist vasaku käe sõrmedega. Algajate vähesest kogemusest ja noodikirja mittetundmisest tulenevalt peab õpetaja õpilasele pillimängu alusoskusi ette näitama ehk kasutama kinesteetilist õpistiili. Mõnel juhul olid teemad aga teistsuguses järjekorras, seda põhjendati vajadusega tugevamalt kinnistada kitarrimängu algoskusi. Algajate õpetamise juures toodi välja nii nootide kui ka kitarri

osade õppimise juures joonistamist, mis on tore ja vaheldusrikas visuaalse õpistiili õppemeetod, muutes tundi vaheldusrikkamaks.

Välja toodi motiveerimise tähtsust. Lemmiklugusid kasutatakse pillimängu harjutamise harjumuse tekitamiseks ja huvi säilitamiseks pillimängu vastu. Sobiliku õpistiili kasutamisest saadud positiivne kogemus võib tekitada õpilases soovi taaskogeda saavutatud rahulolu. (Beheshti, 2009) Lisaks motivatsioonile on tunnis oluline tähelepanu säilitamine, mille õpetajad saavutavad lühikeste lugude ning harjutuste vahetamisega. Siinkohal on õpetajal võimalus rakendada erinevaid õpistiile ja arendada õpistiilide kasutamise oskust lühikeste lugude õppimisel.

Pillimängu õpetamise juures pidasid õpetajad olulisteks järgnevaid oskusi: koordineerimisharjutused, kordamine, õpilasega kontakti saavutamine, õpilase peenmotoorika arendamine ja harjutuste lõpuni tegemise oskuste arendamine. Samuti hinnati koosmängu ning teiste kuulamise arendamist, millega ühtlasi saab parandada auditivse õpistiili kasutamise oskusi. Õpetajad tõid välja lisaks eelmainitud oskustele ka õpilase individuaalse helikeele leidmise tähtsust ning kontsertidel käimise harjumuse kujundamist, mis avardab õpilaste silmaringi. Antud oskused on olulised nii muusika õppimisel kui ka noore inimese isiksuse kujundamisel.

Improviseerimist õpetatakse skaalade ja heliredelitega, vanemate õpilastega kasutatakse lisaks eelmainitule kolmkõla noote, kromatisme ja bluusi skaalat. Õpilastele oleks siinkohal hea edasi anda skaalade ja heliredelite õppimist, kasutades õpilase tugevaimat õpistiili, nii on kasutegur kõige suurem. (Beheshti, 2009) Uusi omandatud oskusi rakendatakse kohe ka praktikas. Eriti muljetavaldav on see, et õpetajad improviseerivad ka väikeste õpilastega, lastes õpilastel osaleda otsustamise protsessis arranžeringute tegemisel. Põnev oleks improviseerida väikeste õpilastega, kasutades 3-4 nooti. Nii saavad õpilased juba varases nooruses julguse improviseerida ja luua ise viisijuppe.

Õpetajad kasutavad palju jutustavat õppemeetodit, mille eesmärgiks on õpilastele ülesannete seletamine. Lisaks sellele räägitakse harjutusi lahti näidetega päris elust, nii saab veenduda, et kõik õpilased, kellele harjutusi seletatakse, ka seletusest aru saavad. Sellest on kõige rohkem

kasu auditiiivse õpistiiliga õpilaste puhul, kes eelistavad lühikesi verbaalseid juhtnööre ülesannete paremini mõistmiseks. (Beheshti, 2009)

Kahjuks tõi ainult üks õpetaja välja, et lõimib erinevaid aineid omavahel, tuues välja kitarrimängu sidumise solfedžo, muusikaloo ja ansambli tunniga. Tegu on suure murekohaga muusikakooli õppes, sest õpilased ei näe seoseid praktilise ja teoreetilise aine vahel.

Niisamuti nagu iga õpilane on erinev, on erinev ka iga õpetaja õpetamise metoodika. Iga õpetaja metoodika on õpetajanäoline, mis avaldub õpetajale omaste harjutuste ja lugude kaudu, samuti õpetamiseks eelistatud õpistiilide kaudu. Rohkem võiks muusikakoolides olla eriala õpetajate vahetamist, kuna siis saaksid õpilased poole aasta jooksul korra või kaks teise õpetajaga kokku ja uus õpetaja juhiks õpilase tähelepanu nõrkadele või tugevatele kohtadele õpilase mängus, mida eriala õpetaja võib-olla märganud pole. Siinjuures saaksid õpetajad proovida õpilasi õpetada teiste õpistiilide kaudu, millega õpilased pole harjunud õppima. Ühtlasi saavad õpetajad õpilaste nõrgemid õpistiile arendada domineeriva õpistiili kaudu. (Garcia, 2002)

Visuaalse õpistiili juures rääkisid õpetajad noodist lugude õppimisest, mis oli kõigil pedagoogidel esimeseks meetodiks, millega nad alustavad õpilastele kitarril ja lugude õpetamist. Noodist muusika õppimise populaarsuse kasvamine on tingitud muusikakooli õppekavade nõuetest, kus on kirjas, et noodikirjast muusika õppimine on kohustuslik oskus, mis tuleb muusikakoolis omandada. Ühtlasi mainiti tabulatuurist ja Youtube'i videote kaudu lugude õppimist. Lisaks eelnevale avardavad õpetajad tabulatuuride süsteemi tutvustamisega õpilaste silmaringi, kuna tegu on laialdaselt levinud kitarrimuusika üles märkimise süsteemiga. Kõige rohkem kasutati Youtube'i keskkonda videotega koos mängimiseks ja fonogrammide kasutamist improviseerimise harjutamiseks. Youtube'i videotest õppides on oluline lünk tagasisides, millega peaksid kõik õpetajad ettevaatlikud olema, sest õppimiseks võib kuluda rohkem aega kui õpetajaga koos õppides. Hea idee oleks õpetajal anda õppevideote näol õpilastele lisaülesandeid, siinkohal on aga oluline, et õpetaja hiljem kontrolliks tulemust ja annaks õpilasele tagasisidet.

Kasutades visuaalse õpistiili alaliiki, joonistamist, tehakse õpilastele selgeks nootide asukohad kaelal, sõrmed, korrektne istumisasend ning kitarril osad. Visuaalselt värvide järgi õpetatakse ka kitarril kaelal asuvaid noote. Õpetajate intervjuude põhjal võib väita, et tegu on väga suurt

kasutegurit kandva õpetamisviisiga, mis lisab kitarritundidesse põnevust.

Kinesteetilise õpistiili rakendamise kohta kasutati erinevaid nimetusi, nagu folkloorne ette näitamine, pärimuslik õpe, õpetaja mängib ette ning õpilane mängib järgi ja selli ning meistri õppeviis. Selle õpistiili alla on paigutatud eelnevatele lisaks interneti rakenduse nimega Yousician ja ka Youtube'i õppevideote järgi õppimine, kuna õpilane õpib imiteerides. Antud õpistiili peeti kõige demonstriivsemaks ja informatiivsemaks. Garcia (2002) kohaselt on kinesteetilise õpistiili puhul kõige enam kasu ettenäitamisest ja järgi mängimisest, mis on kooskõlas Beheshti (2009) väitega, et füüsilised liigutused tuleb salvestada kindlate käsklustega.

Intervjuudest tuli välja, et kinesteetilist õpistiili eelistavad õpilased on enda helikeele poolest kõige põnevamad ja edasijõudnumad, mis tuli välja ka Beheshti (2009) artiklist.

Auditiivset õpistiili mainiti võrreldes teiste õpistiilidega kõige vähem. Enamasti seostati auditiivset õpistiili kuulmisega, transkriptsiooniga, lugude maha võtmisega ja kõrva järgi mängimisega. See saab kinnitust Garcia (2002) artiklis, milles auditiivse õpistiiliga õpilastele soovitatakse alustada muusika kuulamisest. Vähest auditiivse õpistiili kasutamist põhjendasid õpetajad lühikese tunniga, vajadusega rohkem tegeleda õpilaste pillimängu algoskustega ning tarvidusega veeta rohkem aega noodist lugemise treenimiseks.

KOKKUVÕTE

Pärast õpistiilide uurimist on siiski keeruline väita, kas õpistiilid on olemas või mitte, sest vastakaid argumente on palju ja konkreetseid fakte ja uuringuid, mis tõestaksid või lükkaksid ümber õpistiilide olemasolu, on keeruline leida. (Willingham, Hughes & Dobolyi, 2015) Antud töös on kasutatud Walter Burke Barbe'i VAK (visuaalne, auditiivne, kinesteetiline) õpistiilide mudelit. (Fabiani, 2015)

Visuaalne õpistiil keskendub nägemismeelele. Kinesteetilise õpistiili puhul õpitakse tegevuse ja nähtu reprodutseerimise kaudu ja auditiivse õpistiili all on mõeldud kuulmismeele abil õppimist. Kasutades õpistiile, on oluline meeles pidada, et õpilased on erinevad ja kõigile tuleks läheneda individuaalselt. Osade õpilaste jaoks on oluline, et erinevad õpistiilid oleksid õppimise protsessis omavahel kokkupuõimitud. Nii saavutavad antud õpilased materjali sügavama mõistmise. Õpilaste tugevate õpistiilide sidumine nõrgemate õpistiilidega on Garcia (2002) kohaselt oluline, sest nii saab arendada õpilase tugevamaid oskusi koos nõrgematega.

Töö teoreetilises osas kirjeldati õpistiilide erinevaid liike, rääkides lahti õpistiilid õppeprotsessis ja muusika õppimise kontekstist lähtuvalt. Empiirilises osas viidi läbi viis poolstruktureeritud intervjuud Eesti kitarriõpetajatega. Andmeanalüüs teostatid lähtudes kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi põhimõtetest.

Tulemustest võib järeldada, et teadlikkus Barbe'i VAK (visuaalne, kinesteetiline, auditiivne) õpistiilidest on uuringus osalenud õpetajate seas üsna madal, kuna pedagoogid ei tea õpistiilide nimesid ja erinevaid õpistiile kasutatakse mitteteadlikult. Kõiki kolme õpistiili kasutavad intervjuueeritavad alateadlikult. See on tingitud õpetajate vajadusest läheneda õpilastele individuaalselt. Põhjendusena toodi välja motivatsiooni ning muusika vastu huvi säilitamine õpilastele parimate õppimisviiside leidmisega. Uuringu käigus saadi teada, et populaarseimad õpistiilid intervjuueeritavate seas on visuaalne ja kinesteetiline õpistiil. Vähem populaarseks osutus auditiivne õpistiil, mis on tõenäoliselt tingitud muusikakoolide õppekavade nõuetest,

milles pole välja toodud kuulmise teel pillimängu õppimise oskuse õpetamist ja arendamist. Oma õpetamise metoodikaid kirjeldasid õpetajad erinevalt, siiski oli kõigil üheks ühiseks jooneks individuaalne lähenemine õpilastele ja nende vajadustele.

Iga õpetaja metoodika on õpetajanäoline, see avaldub harjutuste ja lugude kaudu, mida õpetaja kasutab. Konkreetsetest õpetamismetoodikatest toodi välja Orffi pedagoogikast pärit laulude, Suzuki kitarri õpetamise repertuaari ja Pebber Browni õppemeetodi kasutamist. Uuringust selgus, et õpetajatele meeldivad lihtsad ja konkreetsed materjalid, jutustava õppemeetodiga harjutuste lahti seletamine ning sidumine näidetega päriselust. Välja toodi tehnilise pala olulisus, et õpilastel oleks võimalik arendada oma mängutehnilisi võtteid. Metoodika mittesobimise korralt on õpetajad valmis metoodikat muutma, ühtlasi vahetama ka lugusid või lugude pealkirju. Õpetajad pidasid pillimängu õppimise juures oluliseks koordineerimisharjutusi, kordamist, õpilasega kontakti saavutamist, õpilase peenmotoorika arendamist, teiste kuulamise arendamist, koosmängu ja harjutuste lõpuni tegemise oskuste arendamist. Eelnevalt mainitutele lisati õpilaste individuaalse helikeele leidmise tähtsus ning kontsertidel käimise harjumuse kujundamise olulisus. Need oskused on olulised nii muusika õppimisel kui ka ka noore inimese isiksuse kujundamisel. Kahjuks ainult üks õpetaja tõi välja erinevate ainete omavahel lõimimise olulisuse.

Antud töö eesmärk – kaardistada kitarriõpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest ja nende kasutamine – sai täidetud. Töö uurimisprobleemina püstitatud küsimus "Millisel määral kitarriõpetajad arvestavad enda töös erinevate õpistiilidega?" sai vastuseks, et kitarriõpetajad arvestavad oma töös erinevate õpistiilidega ja kasutavad õpistiile, lähtudes igast õpilasest individuaalselt, kuid see protsess toimub alateadlikult, teadvustamata enda jaoks õpistiile eraldiseisvate üksustena ning käsitledes neid kui ühtset tervikut.

Antud tööst inspireerituna võiks edasi kaardistada terve Eesti kitarriõpetajate teadlikkust õpistiilide kohta. Selles töös ei keskendunud konkreetselt pop-jazz kitarri ega klassikalise kitarri õpetajate õpistiilide teadlikkuse kaardistamisele. Põnev oleks aga teada, kas klassikalise kitarri ja pop-jazz kitarriõpetajate teadlikkus õpistiilidest on erinev või mitte. Uuringust tuli välja, et teadlikkus õpistiilide kohta on väike ja õpetajad ei ole kursis õpistiilide nimedega. Sellest tulenevalt oleks vaja pakkuda kitarriõpetajatele õpistiilide kohta lisakoolitusi. Samuti võiksid

muusikaõpetajate ettevalmistusega tegelevad kõrgkoolid tutvustada üliõpilastele erinevaid õpistiile ja õpistiilide kasutamise võimalusi.

ALLIKAD

Anderson, J. (2015). You may think you learn better in a certain way. You actually don't. Külastatud aadressil <https://goo.gl/DKFB27>

Baume, D. & Fleming, N. (2006). Learning Styles Again: VARKing up the right tree! *Educational Developments, SEDA Ltd, Issue 7.4*. Külastatud aadressil <https://goo.gl/ExkRK0>

Beheshti, S. (2009). Improving studio music teaching through understanding learning styles. *International Journal of Music Education Vol. 27, Issue 2*. Külastatud aadressil <https://goo.gl/NMhVED>

Burnett, G. (2005). *Õpime õppima: Muudame õppimise tõhusaks kõikidele õppuritele*. Tartu: Studium.

Chick, N. (2013). Learning Styles. Külastatud aadressil <https://goo.gl/9WUiIa>

Dunn, R. & Dunn, K. (2014). Learning Styles | Official Dunn & Dunn Online Assessments, Surveys & Community - About Us. Külastatud aadressil <https://goo.gl/oSqKck>

Fabiani, P. (2015). *Considerations on the Learning Styles*. Külastatud aadressil <https://goo.gl/zw9oIQ>

Felder, R. M. & Brent, R. (2005). Understanding Student Differences. *Journal of Engineering Education, 94(1)*, 57-72. Külastatud aadressil <https://goo.gl/tp5CQd>

Fleming, N. (s.a.). The VARK Modalities | VARK. Külastatud aadressil <https://goo.gl/SjJ9sz>

Garcia, S. (2002). *Learning Styles and Piano Teaching*. Külastatud aadressil <https://www.mtna.org/media/58356/Garcia%20Article.pdf>

Honigsfeld, A. & Dunn, R. (2003). High School Male and Female Learning-Style Similarities and Differences in Diverse Nations. *The Journal of Educational Research*, Vol. 96, No. 4, pp 195-206. Külastatud aadressil <https://goo.gl/Au1Zod>

Kadajas, H.-M. (2005). *Õppima õppimine ja õppima õpetamine*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus.

Kharb, P., Samanta, P.P., Jindal, M. & Singh, V. (2013). The Learning Styles and the Preferred Teaching - Learning Strategies of First Year Medical Students. *Journal of Clinical and Diagnostic Research*, Vol. 7, Issue 6. Külastatud aadressil <https://goo.gl/OPrPN0>

Learning Styles. (s.a.). Külastatud aadressil <https://goo.gl/3vD7kR>

Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M. & Strömpl, J. (2014). Rootalu, K., Kalmus, V., Masso, A., ja Vihalemm, T. (Toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/intervjuu>

Malin, S. (2010). How to support different learning styles? | Erityisopettaja.fi. Külastatud aadressil <http://erityisopettaja.fi/how-to-support-different-learning-styles>

Mobbs, R. (s.a.). Learning theories - University of Leicester. Külastatud aadressil <https://goo.gl/fYxnrt>

Pagil, L. (2016). *VAK õpistiilid ja nende kasutamine keemia tunnis*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool. Tallinn.

Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D. & Bjork, R. (2009). Learning Styles Concepts and Evidence. *The Journal of The Association for Psychological Science*, Vol. 9, Nr. 3. Külastatud aadressil <https://goo.gl/X9F8vH>

Pritchard, A. (2009). *Ways of Learning: Learning Theories and Learning Styles In the Classroom*. London: Routledge.

Reid, G. (2005). *Learning Styles and Inclusion*. London: Paul Chapman Publishing.

Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (Toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/valimid>

Sabeh, G., Bahous, R., Bacha, N. N. & Nabhani, M. (2011). A Match or a Mismatch between Student and Teacher Learning Style Preferences. *International Journal of English Linguistics, Vol. 1, No. 1*. Külastatud Aadressil <https://goo.gl/j3KGdZ>

Taylor, A. (s.a.). Learning Style Assessments: Definition & Tools | Study.com. Külastatud aadressil <https://goo.gl/G3YyyG>

VAK Learning Styles - Learning Skills From MindTools.com. (s.a.). Külastatud aadressil <https://www.mindtools.com/pages/article/vak-learning-styles.htm>

Vapper, I. (2016). *Õpistiilide soes õpiedukusega ühiskonnaõpetuses*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool. Tallinn.

What is Learning Style? (2010). Külastatud aadressil <https://goo.gl/OLvXNC>

Willingham, D. T. (2005). Do Visual, Auditory, and Kinesthetic Learners Need Visual, Auditory, and Kinesthetic Instruction? Külastatud aadressil <https://goo.gl/1B0SbE>

Willingham, D. T., Hughes, E. M. & Dobolyi, D. G. (2015). The Scientific Status of Learning Style Theories. Külastatud aadressil <https://goo.gl/szC90d>

LISAD

LISA 1. INTERVJU KÜSIMUSED

1. Palun kirjelda oma õpetamist.
2. Palun kirjelda, mis on Sinu jaoks kitarri mängu õppimine?
3. Milliseid ülesandeid/harjutusi kasutad kõige rohkem? Miks?
4. Õpilased on erinevad, kuidas tuled sellega toime? Palun kirjelda. Kas näed, et mõnele sobib paremini nt noodist õppimine või mõnele hoopis kuulmise järgi õppimine?
5. Millised on Sinu hinnangul kõige tõhusamad õpetamise viisid? Palun kirjelda neid lühidalt ja põhjenda, miks need on kõige tõhusamad?
6. Kuidas õpetad päris algajaid? Kas alati ühtviisi või muudad enda lähenemist vastavalt õpilasele ja sellele, kuidas ta materjali omandab? Palun kirjelda lühidalt oma õpetamismetoodikat algajate õpilaste puhul.
7. Millest saad aru, et pead õppeprotsessis metoodikat/ülesandeid muutma? Kuidas saad aru, et valitud metoodika ei sobi? Too mõni näide, kui võimalik.
8. Kas Sulle on tuttavad visuaalne, auditiivne ja kinesteetiline õpistiil? Mida oled kuulnud nendest õpistiilidest?
9. Millised on Sinu kokkupuuted metoodilise materjaliga, mis soovitab erineva õpistiiliga õpilaste puhul spetsiifilisi õpetamismeetodeid?
10. Kuidas aitab/aitaks teadlikkus erinevatest õpistiilidest leida õpilastele tõhusamaid õpetamismeetodeid?
11. Kas oled tundnud puudust sellelaadsetest teadmistest (nt teadlikkus õpistiilidest) ning kas vajaksid enesetäiendust?
12. Kuidas Sa ise eelistad õppida kitarrimängu?
13. Kuidas suhtud uute õpetamise meetodite kasutusele võtmisesse? Oled selleks avatud või pigem eelistad enda läbi töötatud meetodeid?
14. Soovid Sa midagi lisada?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Ainar Toit (sünnikuupäev: 22.05.1991)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose "Õpetajate teadlikkus erinevatest õpistiilidest ning nendega arvestamine kitarritundides Eesti muusikakoolides", mille juhendaja on Kadri Steinbach.
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.